

SANDARA
DARBO ŽMONIŲ LAIKRAŠTIS
PRENUMERATA METAMS:
Amerikoje \$2.50
Kanadoje ir Lietuvoje \$3.00
Pusė metų:
Amerikoje \$1.25
Kanadoje ir Lietuvoje \$1.50
Skelbimų kainas klauskite laišku.
"SANDARA"
327 E St., So. Boston, Mass.

SANDARA
LITHUANIAN WEEKLY
Published by Lithuanian National
League of America.
Consisting of 85 Branches, Located
in all largest cities of the U. S. A.
Represents over 10,000 Lithuanians
in the City of Boston and about
700,000 in the United States.
"SANDARA"
327 E St., So. Boston, Mass.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

KAINA 5 CENTAI.

No. 33

So. Boston, Mass., Rugpjūčio (August) 13 d., 1925 m.

Metai XII

Negirdėta žmogžudystė

Nepaprasta žmogžudystė ir žmogžudžio galas.

Chemistas užmušė žmogų, kad išsikolektuoti \$100,000 apdraudęs. Užklyptas policijos pats pasidarė sau galą. Jo pati bėdoja.

OAKLAND, Cal. Chemistas, kurio valdžios agentai rupestingai ieškojo viso Amerikoje, nusišovė, kada policija užkupo jį vienam liekanam name. Charles Henry Schwartz, Pacific Cellulose kompanijos chemistas, turėjo ant savęs \$100,000 apdraudęs. Kad išsikolektavus tą apdraudą, jisai sugalvojo nužudyti vieną žmogų, paskui padaryti eksploziją tu kambaryje, ku chemistas dirbo, jis pats pasislėpė. O savo pačią jis primokęs sakytį, kad nužudytais, arba eksplozijos auka yra jos vyras ir reikalauti iš Apdraudus kompanijos \$100,000. Eksplozija įvyko 30 d. liepos, Agentams pateko į rankas vienas jo laiškas, kurį jis pasė savo pačią. Laiško dalis skamba sekanti:

"Dabar aš noriu pasakyti tau mano brangi mergaitė, kad aš nežinau to žmogaus, nepažįstau jį kaip jis buvo apsiėngęs nepaliekiau jo po tai. Visa, kas aš bandžiau, tai sudėginti jį, užglostyti pėdas ir dingti aš nežinau kur."

Vietoje, kur eksplozija įvyko, rasta žmogus labai apdegintas ir apdraskytas taip, kad sunku buvo pasakyti, ar tai yra lavonas chemisto, ar kito kieno. Tačiau tyrinėjimas parodė, kad lavonui yra sumušta galva, rugštinti apdegintas veidas, nupiaustyti pirštai ir iškiristas vienas dantis, mat chemistas neturėjo vieno danties. Visa tai padaryta, žinoma, tikslu, kad būtų manoma, jog tai chemisto kūnas. Bet netrukus buvo indentifikuotas lavonas, kuris pasirodė esąs Gilbert W. Barb. Tada ir prasidėjo ieškojimas chemisto.

Savininkas, iš kurio jis nusinuomavęs apartamentą, vienam savo bankiete pareiškė, kad pas jį gyvena vienas žmogus, kuris turėjęs vaidus su kuom ten ir dabar bijas pasirodyti viešai. Čia tuojau buvo parodytas jam Schwartzo paveikslėlis, kurį jis ir pažino.

Klaniečiai pašovė penkis

Vienas miršta. 75 vyrai areštuoti. Baisios muštynės.

FRAMINGHAM, Mass. Rugpjūčio 10 d., vakare, buvo didelės ir baisios muštynės. Ku Klux Klaniečių su antiklaniečiais. Klaniečiai vartojo revolverius, raifelius ir kitus ginklus. Esą kulkos kaip lietus lijo iš klaniečių šautuvų. Penki antiklaniečiai pašauti, vienas jų miršta. Daug automobilių sušaudyta. 75 klaniečiai sulauktyti. Policijos pribuvo iš kelių barakų, tačiau turėjo didelio vargo, kol išsikirste susirėmusius.

Eina kalbų, kad klaniečiai pradėję šaudyti į pravažiuojančius automobilius, iš kurių nebuvo daroma jokių antpuolių ant klaniečių. Tą aplinką išsigirdus labai sujudo. Policija vos sulaukė įirtusią minią nuo nuovados, kur buvo sulaukyta apie 30 klaniečių.

Trylika našlaičių prigėrė.

CLAIS, Francija, rugpjūčio 10 d. Rubais miesto kunigai, kurie prižiūrėjo našlaičių prieglaudą, išsiuntė trisdešimts vaikučių į mares maudytis. Kai kuriems vaikams beplaukanti pakilo aukšta banga ir trylika vaikučių nuplovė į mares. Dešimt jų kunigai suspėję išgelbėti.

Anti-socialistinė demonstracija.

VIENA, rugpjūčio 10 d. Nužudymas Juozo Mohapel iššaukė didžiausią demonstraciją Austrijoje. Mohapel sakoma nužudęs vienas komunistas. Demonstracija buvusi didžiausia po karui, dalyvavę virš 40,000 žmonių, kurie susidėjo iš senų, jaunų ir mažų. Demonstravo Hakenkreuzleriai, Pangermanai, konservatistai ir monarchistai, nešini visokių iškabų, kaip tai religijinių ir patriotinių.

Raudonųjų propaganda Anglijoje.

LONDONAS, rugpjūčio 10 d. Anglija yra susirūpinus komunistų skleidžiamą propagandą, kurią jie platina ypač tarp kareivių ir jureivių. Šiandieji buvę paskleista labai daug raudonosios literatūros, kaip tai plakatų ir pamfletų. Anglijos vyriausybė darė žygį ir konfiskavo nemažai brošiūrų. Areštų tačiau nepadarė. Oficialūs komunistų partija esanti tame nekalta. Tai esanti kokia maža raudonųjų organizacija, gausiai finansuojama iš Rusijos, kuri vado bolševikišką propagandą. Tikimasi, kad Anglijos valdžia pradės rupestingiau persekiuos tos rušies paukščius.

Dideli vaikai.

Anglijos laikraščiai rašo, kad Anglijoje vaikai, kurie lanko pradinės mokyklas ir gerai naudojasi mankštinimusi ore, esą išaugę į gana didelius vaikus, kada juos imi abelnai. Esą vaikinų yra gana daugelis po 5 pėdas ir 10 colių aukščio, o merginų po 5 pėdas ir 8 colių aukščio. Kai kuriems jų esą sėdynės permažos.

Sovietų valdžia teisia arkivyskupa.

MINSKAS, Rusija, rugpjūčio 10 d. Arkivyskupas Melchisedek, daugelis kunigų, šiaip statičiatiki ir dvi moterys traukiami atsakomybėn sovietų valdžios už neva varymą propagandas prieš sovietų režimą ir už trukdymą konfiskuoti bažnyčių turta, kas bolševikų buvo nutarta 1921 metais.

Už plaukų nusikirpimą.

CHICAGO, Ill. Čia vinea ponina, Stella Fox, atėjo į teisumą, pasiskusti, kad jos vyras ją pametė. "Dėl ko gi jis tamsi-

ta pametė?" — paklausė teisėjas. "Nagi, sakė moteris, aš pasijuokiau jam vieną vakarą, kad aš nusikirpsiu plaukus. Jis nieko j tai man nepasakė, nusijuokė ir viskas. Ant ryto, jaus aš nusikirpau plaukus. Jis parėjęs iš darbo, pamatė mane nukirptais plaukais ir pasūto. Tuojau apleidė namus ir dabar aš nebegaliu jo priprašyti, k jis grįžtų namo."

Žemės drebėjimas.

KONSTANTINOPOLIS, rugpjūčio 10 d. Smyrna miestelyje buvo didelis žemės drebėjimas. Daugelis namų sugriauta. Gyvasčių nedaug žuvė. Mažesnis žemės drebėjimas buvęs ir aplinkės miesteliuose.

Socialistai neberems Francūzų valdžios.

PARYŽIUS, rugpjūčio 10 d. Socialistų kongresas Seine skyrius 3650 balsais prieš 414 balsais neberemti Francūzų valdžios bei premjero Painleve. Taipgi užtraudė savo nariams įeiti į jo kabinetą. Clermont-Gerand socialistai taip pat praleido panašų tarimą.

Mergina apdraskė.

LYNN, Mass. Rugpjūčio 8 d. trys vaikinai išviliojo į automobilį 16 metų mergaitę, Constance Pepin, ir išvažiavę į mišką visi trys išgėdino ją. Paskui parvežė ją netoli jos namų, paleido. Policija sulaukė piktadarius. Du jų yra po 11 metų, vienas 17.

Busas nuvertė namelį.

HAMPTON BEACH, N. H. Čionai prie vieno ilgo tilto stovėjo mažas namelis. Subatoje pataikė jin busas, pilnas žmonių prisėdęs. Visas namelis nustumtas į upę. Trys vyrai vos spėjo išsigelbėti. Buso pasąžieriai neužgauti.

Kinietis vedė amerikietę.

LAWRENCE, Mass. Čionai Beny Wong, kinietis prie stulų patarnautojas, apsidėvė su amerikiete, Miss Hilda Finson. Lawrence valdžia ir kunigai atsisakė duoti jam šliubą, pamatuodami tuo, kad ta pora netinka vienas kitam. Bet Haverrhill miestelio žmogus sutiko juos apvezdinti ir įjiedu gavo šliubą. Tuojau po vestuvių už 15 minutų vyras buvo vėl prie kasdieninio savo darbo.

Vestuvės ir mirtis.

LOWELL, Mass. Rugpjūčio 7 d., vakare, čia atsitiko didelė tragedija. Penki užmušti vietojė ir du sunkiai sužeisti, kuomet automobilis nukrito nuo tilto ant gelžkelio. Užmuštųjų tarpe yra ir jaunavėlė, Epithemia Christos, 22 metų amžiaus. Užmušti jos keli giminaičiai: du broliai, brolio žmona ir k. Jie važiuojo iš vestuvių. Automobilis smagiai lėkė ir kažin smarkiai pasisukė į šoną ir per-

silaužęs per geležinę tvorą krito 35 pėdas žemyn.

Nulinčiavo.

EXCELSIOR SPRINGS, Mo. Rugpjūčio 7 d. tukstantinė minia čionai nulinčiavo juodveidį, išplėšus iš kalėjimo. Negras, Walter Mitchell, buvo sulauktytas už užpuolimą baltveidės merginos Negras pakartas ant ažuolo šakos.

LENKAI MANO GRIAUTI GEDIMINO BOKŠTĄ.

VILNIUS, 17. 7. "Kelias" rašo: "Vilniuj įvyko senovės mylėtojų susirinkimas, kuriam, be ministerijos ir kelių vaivadijų atstovų, dalyvavo vyriausybės delegatas, kelias profesorių. Susirinkimas nutaręs perdirbti Gedimino kalne bokštą. Kažin, ar nestatys p. Rusčicas ir Co Gedimino kalne bokštą "w zakopiaskim stylu" su visais pagražinimais? Tai tiesiog būtų barbarybė, prieš kurią iš kalne reiktų protestuoti. Be to, tasai suvažiavimas nutaręs kasinėti Gedimino kalną ir katedros požemius, kur tikisi rasti daug Lietuvos senovės brangenybių. Jeigu tie darbai įvyktų, reiktų lietuviams pasistengti, kad bykoks anglas būtų tų darbų komisijs. Kitais lietuvių brangiausiu senovės paminklai atsidurtų Krokuvoj ir Varšuvoj, gi lenkams netinkami bus sunaikinti. Tais mūsų senovės tyrinėtojai, be abejojimo daugiau susirūpins lietuvių visuomenė."

Taksų reforma Vokietijoje

BERLINAS. Šiomis dienomis Reichstagas trimis skaitymais priėmė Vokietijos taksų reformą. Sulig naujų taksų įstatymų Vokietijos valdžiai turės įplaukti 10,000,000,000 auksinių markių kas metais. Nacionalistai, social-demokratai, komunistai ir demokratai buvo tami priešingi, bet atžagarėiviai savo balsas įstatymą praigėdo. Opozicija priešinos, pamatuodama tuo, kad esą ir dabar sulaukia valdžiai daugiau pinigų, negu yra būtinas reikalas jai sunaudoti.

Už mušimą dukters.

BOSTON, Mass. Joseph Miccheli nuteistas kalėjiman dviem metams už mušimą savo 17 metų dukters. Esą tėvas sumušęs dukters veidą ir kaklą dėl to, kad dukte jo nepaklausė.

Gal bus karas.

ATENAI. Graikija koncentruoja savo kariuomenę palei Bulgarijos rubežių ir laukia Bulgarijos atsiliepimo į patiektą Graikijos ultimatumą. Bulgarijoje tapo užmuštas graikų pilietis vardu Nicolaides. Dabar Graikija reikalauja iš Bulgarijos sumti ir nubaust žmogžudžius ir užtikrinti saugumą kitiems graikams Bulgarijoje. Jei ultimatumas bus neišklausytas, tuomet gali kilti karas tarp tų dviejų šalių.

Prieš karalaitį.

DUBLINAS. Rodant filmas iš Wales princio kelionės, viena mergina, Dora Maguire, sviedė juodylo buteliuką į sceną. Ji

Damijonaičio laidotuvės.

DARBUOTOJAS ISKILMINGAI PALAIDOTAS.

A. a. Motiejus J. Damijonaitis staiga mirė beprimininkaudamas "Varpo" bankiete, penktadieny, liepos 31 d., 11:30 val. nakties, Lietuvių Auditorioj.

CHICAGO, ILL. Kaip didelė ir svarbią rolę teko sulošti Motiejui J. Damijonaičiui Amerikos lietuvių gyvenime, nesu užtektinai kompetentišku apie tai čia kalbėti. Žinau, kad jis lošė didelę rolę ir manau, kad kiti mūsų tautos darbuotojai, kuriem teko sykiu su juomi dirbti su su didžiule organizacijoje — Susivienijime Lietuvių Amerikoje, Tėvynės Mylėtoju Draugijoje, Amerikos lietuvių Tautinėje Sandaroje ir kitose mažesnėse draugijose, trumpoj ateityj tinkamai apie tai paaiškinti. Čia tik trumpais žodžiais pabrėšu apie jo staigią mirtį ir laidotuves.

Keli mėnesiai atgal mūsų tautos didvyris M. J. Damijonaitis buvo išvykęs saulėton Californijon, kur jis susiradęs sau gyvenimo draugę, p-nią Marę Millerienę, liepos 6 d. laimingai sugryžo Chicago ir laikinai apsidarė pas pp. Kairius, Morgan Parke. Čia jiedu jau buvo ir namelį susiradę, pagelba p. Antano Visbaro, ir sudėrėję pirkti ir butų nupirke, tik nelaimėi pardavėjo žmona mirė, kas pirmąj sutrukdė.

Liepos 20 d. velionis stėjo dirbti "Varpe" kaip adminis-

tapo nubausta užsimokėti \$88 kaip atlyginimą vienai merginai, kuri dalyvavo orchestroj ir kurios drapanas juodylas sugadino.

Francūzų susirėmimas su Syrais.

Francūzai pradėjo karą prieš Syrijos sukilėlius. Esą jau 200 francūzų kareivių jau užmušta ir 600 sužeistų. Daug francūzų ginklų patekė į sukilėlių rankas, kuriuos dabar Francūzai prisieina vesti karas prieš rifbėlus ir syrus.

Prie ko rengiamasi?

New Yorko "Novoje Ruskoje Slovo" paduoda žinią iš Varšuvos, kad buk esą lietuvių kariuomenė sutraukta palei Lenkijos iš lietuvių užgrobtą teritoriją, kur esą daromi lietuvių kareivių manevrai.

Tas pats laikraštis praneša, kad ir bolševikų kariuomenė esanti sutraukta palei Lenkijos rubežius. O Lenkija esą koncentruojanti savo kariuomenę taip gi palei tuos pačius rubežius.

Žmogžudystė tuojaus po vestuvių.

LEXINGTON, Ky. Čionai jauna moteris, kuri kelias savaitės atgal ištekejo už turtinigo vyro vardu Truman Viley, yra kaltinama nužudyme savo vyro. Jos vyras misteriškaip tapo nušautas. Kai kurie tvirtina, kad buk matė moterį, kaip toji paleido mirtiną šuvį į savo vyrą. Jiedu buvo neseniai susipažinę ir ilgai nelaukę apsidėję. Moteris neprisipažista prie kaltės.

tratorius, ir jo paties iniciatyva penktadienio vakare, liepos 31 d., erdvioje Lietuvių Auditorijoje buvo surengtas "Varpo" bankietas, kuriame susirinko gan skaitlingas bursų jo sentų draugu ir "Varpo" pritarė. Neatvykus numatytam pirmininkui, p. Jonui M. Locičiui, pirmininkauti teko pačiam velioniu.

Suvalgius puikiai prirengtą ir skaniai pagamintą vakarienę, velionis atsistojęs pasakė gražią prakalbėlę, atatinčią vakaro upių, ir pirmiausia pristatė kalbėti Dr. Zimontą, po jo adv. Bagdžiuną, Dr. Graičiuną, Laukį, Krukonį ir k. Pagaliau adv. Bagdžiunas ragina velionį, kaip pirmininką, kad jis pakviestų kalbėti dar p. Zemaitį, kaip seną chigiegietį ir prityrusį spautuvininką. Velionis atsistojęs pačiavo adv. Bagdžiunui už priminimą ir pakvietęs p. Zemaitį kalbėti, sėsdamas kedėje sako: "o, kaip aš jaučiuos pavargęs", ir pradėjo alpti, bet ačiū Dr. Graičiuno ir Dr. Zalatoriaus greitai pagelbai vėl atsipeikėjo. Dr. Graičiunas nuvedė jį prie atdaro lango, kur jis truputį pastovėjęs atsisdėjo ant ten stovinčio suolo ir už kelių minučių pats atsikėlęs išėjo į kaidorį. Čia jis vėl sukniubo ir begriudamas į kietas grindis skaudžiai susitrenkė galvą. Prisokę vyrai įnešė jį svetainėn jau be sąmonės — mirštantį. Doktorai ban-

Vireliunas mirė.

Žymus lietuvių kalbos tyrinėtojas, Antanas Vireliunas pasimirė liepos 24 d., kaip 5:50 val. po pietų, Palangoje.

Draudžia vartoti gimtąsias kalbas.

VILNIUS, 25. 7. Visoms Vilniū mokykloms išsiuntinėtās raštas, kuriuo įsakoma susirašinėjant su valdžios įstaigomis vartoti tik lenkų kalbą.

Pasak gudų spaudoš, taip sumanyta vykdyti neseniai išleisti Vilniaus krašte "mažumų kalbų" įstatymai.

Nauja daininikė p-lė V. Jonuškaitė.

Kaip patyrėme, Valstybės Teatro direkcija sugrįžusiąją po sekmingai baigtų Romoj dainavimo studijų daininikė p-lė Jonuškaitę kviečia į operą jau nuo šio sezono. P-lė Jonuškaitė, po pirmojo savo viešojo koncerto Romoj šio pavasario pabaigoj, tuojau gavo pakvietimą ir susikontraktavo su žinomąja italų karališkąja akademija "Filarmonika Romana" padainuoti 1926 m. vasario ir sėjis koncertus Romoj, Neapoly, Bolognoj ir Palermo, be to, padainuoti du koncertu ir dvi operas Italų radio draugijai.

RASTA PRUDE.

MANCHESTER, N. H. Subatoj čia vienam prude, Pine Island parke, rastas Miss Irene Melanson kunas. Ant jos galvos yra guzas ir jos veidas apdraskytas; todėl manoma, kad ji bus nužudyta.

A.L.T.S. REIKALAI

Sandariečių judėjimas.

Daytono Sandariečiai atsilepė
L. V. Liaudininkų balsą.

Vasaros laiku kuopose susirinkimai nelaimingi reguliariai, bet tuloje kuopose yra judėjimo. Pavyzdin, Daytono Sandariečiai kuomet juos žinia pasiekė, jog Lietuvos Seime klerikalų siuntimas sukėlė didelį skandalą ir iš Seimo posėdžių su policija pašalino tautos senus veikėjus, tai Daytono Sandariečiai sujudo veikti ir protestuoti prieš klerikalų žiaurumą, vėliau, kada gavo antrą žinią, jog "Lietuvos žinios" tapo aštuota ir jo rektorius p. n. F. Bortkevičienė, traukiama į kalėjimą už tai, kad jos redaguojamame laikraštyje pakritikuota klerikalų netikus ir žiauriai valdžia. Daytono Sandariečiai apart protestų dar nutarė apsidėti ekstra mokestimis Lietuvių Politinį Izdą, idant apgynus tautos veikėjus nuo klerikalų, kad per Liet. Pol. Izdą pateiktis paramos mūsų broliams kovoj prieš juodus klerikalus. Tai be galo gražus pavyzdinis kitoms kuopoms Daytono Sandariečių, kurie liuosu noru pasizadėjo kas mėnesį mokėti po \$1.00 į L. P. Izdą.

Gerbiami daytoniečiai visados už laisvę idealą buvome pirmi kovon moralai ir materialiai ir šiuo momentu jie yra pirmi. Valio Daytono draugams Sandariečiams! Daytoniečiai pradė veikti ir galimas daiktas, kad tenai lietuvių bus bendras veikimas ateity.

BIGHAMTONIEČIAI TAIPGI DARBUOJASI.

Binghamtono Sandariečiai taipgi veikia. Rengia masinį mitingą podraug su kitoms vietos pažangioms draugijoms ir kuopoms kaip protestą prieš kademus ir jų saualiavimus Lietuvoje. Taipgi gerb. J. P. Zakaitis, pastaruoju laiku kuopoj tapo išrinktas eiti pareigas organizatoriaus, kuris savo laiške centro Sekretoriui sako: "Aš manau šiemet pašvesti laiko vietos lietuvių tarpe organizatyviame darbe, nes pas mus yra daug gerų lietuvių ir jie visi turia būti supažindinti su ALTS. organizacija, i.e., be abejo, per mano tarpininkystę taps nariais arba skaitytoriais ALTS. organo "SANDAROS".

Malonu matyti draugus veikiant tautinėje dirvoje. Taipgi esame girdėję, kad Amsterdamičiai irgi žadą pradėti organizatyvų darbą ir tuoj pradės vait, taip mums praneša gerb. Yakas, ALTS. 67 kp. pirm.

DETROITE SUSITVĖRE NAUJA KUOPA.

Kadangi Detroitas yra labai didelis miestas ir jame gyvena labai daug lietuvių, bet kuomet jų išsiskirsčius po visą didelį miestą, sunku visiems nariams susirinkti prie vienos kuopos, — rašo mūsų bendradarbis, — todėl Hamtramck, Mich. priemiesty Detroito susitvėrė nauja Sandaros kuopa ir jau pradeda veikti.

Taipgi yra žinių, buk ši nauja kuopa energingai žada veikti ir nori pralenkti senąją kuopą naujų skaičium. Valio naujai kuopai! Broliai detroitiečiai, laikas jums pralenkti jusų kaimynus chicagiečius tokioje kolonijoje, kaip Detroitas.

LAWRENCE SANDARIEČIAI VEIKIA SEKMINGAI

Lawrence draugai rengiasi protestuoti prieš "krikščionių" (kuniginių) bloką Lietuvos Seime, kuris savo žiaurumu pasielgdamas su kitų partijų Seimo atst. daro gėrą lietuvių tautai ir valstybei. Apart masinio mitingo, rengia visokių parengimų, piknikų, etc.

CHICAGOS SANDARIEČIAI LAUKIA SAVO VADO

Chicagiečiai praneša, kad jie ruošiasi veikian žiemos sezonu, taipgi laukia sugrįžtant iš Lietuvos Dr. K. Drangelis, kuris žada tuojau sugrįžti ir par-

tinis Izdas, kuris yra vienatinė pagelba Lietuvos pažangiai lietuvių visuomenėi.

AMERIKOS LIETUVIŲ PAŽANGAUS ELEMENTO VIENYBĖ BUS KLERIKALAMS SMUGIS.

Amerikos lietuviai demokratikai tikri lietuvių tautos vaikai, jungkime savo morales ir materialios jėgas. Momentas svarbus, klerikalizmas visame pasaulyje jau pradėjo rodyti savo autokratinis dantis. Lietuvoje, Francuzijoje, Belgijoje, Italijoje, Ispanijoje ir kituose Europos kraštuose klerikalizmas apsiėmė smurtu ir diktatura. Visos paliestos tautos yra labai susirūpinę ypač Ispanai ir Italai be galo yra susirūpinę padėtim. Lietuvoje negeriau yra. Čia fašizmas taipgi vystosi. Klerikalai numato, kad jiems lamėjimui po vardu "krikščionių demokratikai" negalimi Lietuvoje, todėl jie keis savo firmos vardą ir vietov "k. dem." bus fašistai kaip Italijoje yra. Lietuva galime išgelbėti nuo diktatoros tik tuomi, jeigu mes suteiksime savo viengėniam paramos prieš Seimo rinkimus. Todelei, Sandariečiai ir visi geros valios amerikiečiai lietuviai, mūsų pareiga susidomėti šiais politiniais reikalais, nes esame laisvos tautos piliečiai ir turime savo vidaus ir užsienio politiką interesus.

ALTS. Centro Sekr.
V. M. Čekanauskas.

Musų užduotis.

Ginkime tautos garbę, palaikykime tautos vienybę ir dėkime tautos pamatin demokratybės principus.

Amerikos lietuviai ir lietuviatės, visi pažangūs ir geros valios viengėniai, pažiūrėkime atidžiai į musų tautos vidujinius ir tarptautinius reikalus. Pažiūrėkime į musų nualintą kultūrą, o aiškiai matysime, kad šiuose musų reikaluose mes esame atsilikę ir, kad šie visi musų tautos darbo žmonių reikalai yra apleisti, nėra kam jais rūpintis, arba kas nors nepiliedžia tikrus lietuvių patrijotus šiais tautos reikalais rūpintis.

Amerikos lietuviai buvome pirmi iškėlimui obalsio reikalaujančio Lietuvai nepriklausomos politinės laisvės, taipgi buvome pirmi su savo morale ir materiale parama Lietuvai nepriklausomybę iškariauti laike sugriuvimo Rusijos caro imperijos galybės. Lietuvos liaudis kaip Amerikoje, taip Lietuvoje iš širdies atsidadė kovai už tautos liuosybę, jauni ir seneliai visi stojo vaduoti tautą iš vergijos ir ta musų tautos jėga, ta viengėnima kovą ir pagaliau laisvę musų, padarė didelę ir neįėjom Lietuvai nepriklausomybę.

Brangūs viengėniai, musų tautai palikus nepriklausomai reikia atstatyti kraštą ir reikla krauto nualintą kultūrą gairinti. Reikia dėti pastangų, idant palaikius vienybę musų tautoje kuomet jina nėra stipri ir skaitlinga o tuo labiau, kuomet jos jėgos yra išsimėtę po visą pasaulį. Tą mes suprantame butinu reikalu ir mėsme, kad visų musų bus tas vienas supratimas. Bet ant nelaimės, pas mus viduje yra svetimų intrygų, priešų agentų, kurie griauia musų vienybę iš pamatų, kurie varžo musų tautos kultūros darbą ir į vietą tveda prieš tautinio idealo principus — juodą politiką, kurios pasekmės yra skaldymas musų tautinių pajėgų ir ardyumas vienybės, kurioj glūdi musų galybė ir spartus darbas tautiniame kultūros, ekonomijos ir politikos veikime.

Kas yra šitais musų tautos priešais ir pardsidavėliais. Ar ne musų pačių broliai lietuviai? Pamastyk, broliu ir sesute, ką reiškia aštri cenzūra ast tikrų patrijotinių pažangių laikraščių ir knygų Lietuvoje. Ką reiškia policijos vedimas į Seimo posėdžius, kur apkalbama svarbūs tautos ir valstybės reikalai? Ką reiškia ištrėmimas pažangių patrijotinių partijų Seimo atstovų iš Seimo, kurie dėjo pastangas apginti Lietuvos Konstitucijos soverenumą ir nelau-

agentus Lietuvos ekonominiams ir kulturiniams priešais, kuriems butų leista veikti nenaudai. valstybės ir tautos nepriklausomybės. Aišku, kad veikimas klerikalų Lietuvoje begalinai daug žalos daro, kuomet žmones veda į savitarpinius nesutikimus, kuomet velka žmonių dvasinius įsitikinimus į politiką ir svietines įstaigas mokyklas. Klerikalai lemia lietuvių tautai pražūti, todėl jiems turi buti galas Lietuvoje. Kaip klerikalų nusikratyti? Kas jais yra ir kur jiems vieta?

Klerikalais yra Romos agentai — kunigai ir vienuoliai, jie yra tie patys žmonės, kurie anais senovės laikais vedė kryžiuosčių ordenus į Lietuvą karadu ir ugnia naikino kraštą, grobė lietuvių turtus ir vergė lietuvius butent delto, kad jie buvopagony. Atėmė iš lietuvių daugybę gyvasčių ir turto pšėdami lietuvių kraštą, tik ačiu lietuvių gerai sankaikai ir nepergalimai vienybei, kryžiuočiai (vienuoliai) neįstengė Lietuvą tais laikais pavergti. Didysis Lietuvos patrijotas Vytautas, duodamas mirtiną smugį prie žalvario, nugalėjo Vatikano pasiutusius kryžiuočius ir lietuvių tauta manė, kad ant visados nusikratė tą juodąjį internacionala. Bet po kiek metų, Vatikanas per lenkus priėjo prie lietuvių išgamos Jagailos ir nugalėjo lietuvių tautą, Romos politika su pagelba lenkų, lietuvių tautą ilgems metams padarė vergais svetimų tautų. Bet šiandiena, mes vėl laisvi nepriklausomi! Mes laisvę gerbiame ir mylime, nes žinom kaip jinaimams brangiai atsiėjo, todėl kiekvienas lietuvi, būdė ir saugok tautos laisvę, saugok savo nepriklausomybę, pažink kas anais laikais buvo mūsų bočių priešai ir būžink kas šiandiena musų priešai. Lenkai ir Vatikanas Lietuvos didžiai priešai. Klerikalizmas tai yra jrankis Vatikano ir Lenkijos grafų-kniazių politiniams siekiams ir kontrolei ant darbininkų.

Nusikratymas šitų tautai negeistinių elementų ir intrigantų yra vienas: lietuvių tauta privalo suderinti visas savo tautines jėgas ir kol nevelu, kol dar neišgalėjęs klerikalizmas iki to, kad jis galėtų lietuvių tautą nublokšti Lenkijos magnatų ar kitų autokratų globon, turi buti pašalintas arba gerai pažabotas valstybiniais įstatymais. Tą padaryti gali tik liaudis busimais rinkimais į Seimą. Bet klerikalai yra prisirengę išnaudoti visas priemones, isant laimėti rinkimus. Jie turi milijonus dolerių kapitalo agitacijai, tuom kart pažangus elementas yra persekiojamas ir jų spauda suvaržyta ir persekiojama. Todėl visa lietuvių tauta privalo atkreipti dėmesį ir pareikalauti klerikalus bei jų dartinę valdžią liautis persekiojimų plaučią demokratine liaudį ir jos spaudą. Mes amerikiečiai turime remti visokiais būdais pažangius lietuvius ir tik tuomi galėsime pašalinti klerikalizmą iš Lietuvos, tada apsaugosime nepriklausomybę Lietuvos, įgyvendinsime laisvę ir demokratybę musų tėvynėj.

Pažinkime savo priešus ir nusikratykime juos.

Gerai žinodami ir aiškiai matydami savo tarpe tautos valstybės griovikus ir pažangos neigėjus, negalime toleruoti uos mjusų krašte. Mes amerikiečiai lietuvių ypatingai turime dėti pastangų, idant kodaugiau spaudimo daryti ant Lietuvos valdžios, idant pastaroji kreiptų domęj šitą padėtį krašte ir imtųsi darbo visa tai pašalinti. Jeigu to nebus daroma, tai suprantama, kad valdžia, kuri atsako prieš tautą, turės buti pasmerka kaipo globė ja tautos priešų.

Mes amerikiečiai netoleruosime esamą valdžią, kuri dėtų pastangų palaikyti tokius Romos

Girtinas žygis.

Daytono, Ohio, Sandariečiai padarė labai pavyzdinę ir pagirtiną žygį. Sulyg p. Sakaičio pranešimo, jie savo susirinkime liepos 16 d. visi vienbalsiai nutarė, kad iki businių Lietuvos Seimo rinkimų, visi kuopos nariai kas mėnuo mokėtų po \$1 į Politinį Izdą rinkimų reikalams. Priegtam dar jie nutarė ir iš kuopos izdo paskirti auką.

Politinio Izdo valdyba nabejoja, kad ir kitų kolonijų Sandariečiai supranta tą didelę svarbą ir taipgi neatsilik.

K. J. Paulauskas,
Politinio Izdo Sekr.

DAYTON, OHIO.

Liepos 16 d. A.L.T.S. 34 kplaikytam susirinkime buvo perskaitytas atsisaukimas Sandaros ir Valstiečių Liaudininkų. P. Dombrauskas davė patarimą, kad žėdnas narys mokėtų po vieną dolerį mėnesį iki Lietuvos Seimo rinkimų. Visi nariai sutiko ir vietoj visi sumokėjo po dolerį. Pinigai eis per Lietuvių Politinį Izdą. Tikimės, kad ir tie, kurie nedalyvavo susirinkime, nepasilik neužsimokėję.

Toliau nutarta surengti išvažiavimą-pikniką. Visiems nariams pasidaravus, piknikas įvyko 26 d. Publika atsilaikė gana skaitlingas būrelis. Kuopa turėjo gero pelno, kurio dalį, tikimasi, paskirs Politinui Izdui.

T. A. Sekaitis.

HAMTRAMCK, MICH.

Vietos Sandariečiai nutarė siųsti per spaudą pasveikinimą seniems Lietuvos darbuotojams, Dr. Griniui, Lapinskiui ir Bielinui, kurie nukentėjo Lietuvos seime nuo klerikalų bloko. Tie seni darbuotojai dirbo Lietuvos labai caro laikais ir dabar dirba. Mes sveikiname juos už grynimą Lietuvos konstitucijos ir piliečių teisių ir linkime jiems taip uoliai darbuotis ir ateityje.

Valdyba.

Amerikos žemaičiai!

Nepamirškime savo šventos žemės Zemaitijos, kurioje mes gimėme, augome ir gyvenome varge. Čionai Amerikoje mes liusiai, turtingi ir linksni, kad nebereikia tiek skursti, kaip kad skurdome savo Tėvynėje šventoje Zemaitijoje.

Buryš Zemaitijos veikėjų Lietuvoje kreipėsi mus pagelbos rinkimų kampanijai ir todėl mes į jųj atsišaukimą atsiliepiame su aukomis ir morale parama ir kviečiame visus gerus žemaičius siųsti aukas į Politinį Izdą, iš kurio mes paskirstysime į tas vietas, kur bus nurodyta aukas atiduoti.

Pavienių žemaičių aukautojų vardus siųsime į Zemaitijos komitetus pažymėdami jųj vardus ir aukatas sumas del rinkimų kampanijos komitetu.

Taigi, malonėkite skubiai pranešti tą žemaičių atsišaukimą visiems žemaičiams toje kolonijoje, kurioje tamista gyvena ir kad nei vienas geras Amerikos žemaitis nepaliktu nesuteikęs savo vardą priduoti į Politinį Izdą per kurį mes parsiusime jųj aukas ir vardus tenai, kur jie reikalauš siųsti arba perduosime žemaičių rinkimų kompanijos komitetu Telšiuose.

Klerikalų persekiojimas Zemaitijoje siekia aukščiausį laipsnį ir todėl yra butinas reikalas kiekvienoje kolonijoje sudaryti žemaičių politinius komitetus, per kuriuos galėtumė suteikti jiems musų paramą per Sandaros Politinį Izdą. Centralis Zemaičių Politinis

Komitetas:

Stasys Mockus,
K. J. Paulauskas,
Antanas Ivas.

APIE LENKIJA.

Silezijos krašte yra apvertkta darbininkų padėti. Vokiečiams atsisaukius imti angli iš čionai, anglų kasykloms puolė didelis smugis. Lenkų pinigine padėtis sunkėja; darbininkai lieka be darbo. Nematoma išieties.

Varšuvos seime eina didelis triuksmas dėl žemės reformų. Norima dvarus išdalyti. Bet jei ir bus prieita prie to, tai ne kas daug laimės. Buvę Lenkijos kareiviai ir mozurai gal galės tuo pasidžiaugti.

Lenkija pastaruoju laiku suteikė labai daug privilegijų žydams: leidžiama jiems vartoti sava kalba ir naudotis savomis mokyklomis, neleidžiant vaikų į lenkų mokyklas. Sakoma, kad lenkai suteikdami tuos palengvinimus žydams, laikosi sunkiau uždėti savo leteną ant baltgudžių ir ukrainiečių.

Katalikų jaunuomenė turėjo suvažiavimą Panevėžyje. Esą dalyvavo 5 tukstankiai dalyvių. Suvažiavimas mušė telegramą popiežiui, prašydamas jo palaiminimo kurį popiežius prisuntęs jiems. Vadinasi, popiežius išklauš lietuvių prašymą. Todėl popiežius yra all right. Tik nežinia, ką tas suvažiavimas butų išgirdęs iš popiežiaus, jei butų pasiuinęs Vatikaniui telegramą-prašymą, kad popiežius patartų Lenkam gražyti Vilnių Lietuviams?

Lenkija ištrėmia vokiečius iš Silezijos parubežio. Tą ji daranti dėl to, kad vokiečiai laike plebiscito balsavo už Vokietiją. Mat, pirmiau aukštoji Silezija priklausė Vokietijai ir 1920 m. buvo bandyta plebiscito keliu išspręsti Silezijos likimą.

Kaune, 20 gegužės, vyskupas Karevičius pašventino Teisingumo Ministerijos kampinį ak. Kemnį ir pastebėjo savo kalboje, kad buvęs Purickio byloje ir matęs-girdėjęs, kad Valstybės gynybai stengiasi tiktai kaltinti, o ne ginti (Purickį). Po šventinimo ir maldų buvo dideli pietūs: 1) kambaryje vyskupas, prezidentas, ministariai ir vyriausio tribunolo pirmininkas. 2) kambaryje pietavo kiti teisimų darbuotojai. 3) kambaryje pietavo teisingumo ministerijos tarnautojai ir teismo tartytojai. — Kad taip Amerikoje, tai visi butų prie vieno štalo pietavę. Mat aristokratijos išgverimo negali nusikratyti.

UZMUSTAS BRITAS.

PEKIN. Kinija. Rugg. 1 d. Čionai Britanijos International Export kompanijos dirbtuvėje kilo maistas algų dėlei. Pranešama, kad buvęs šaudymasis ir pasekmėje užmušti keturi ir daugelis sužeisti; jų tarpe esąs vienas britas. Kitą britą esą kinai turi suėmę. Anglijos jurėviai dabar saugo tą vietą.

KONTESTAS

Pasinaudok auksine proga.
Skaityk ir savo draugui pasakyk.

Šita auksinė proga yra visiems. Kas užsirašys Laikraštį "SANDARĄ" ant metų, tas gaus dovanų verties \$1.50 AUKSUOTĄ SKUSTUVĄ, kuris yra labai gražus ir geras. Atminkite, kad VALET AUTO STROP SAFETY RAZOR, yra geriausi skustuvai pasauly, juos vartoja ne tik paprasti žmonės, bet ir visi turčiai ir sportai.

KIEKVIENTAS LIETUVIS PASINAUDOK ŠIA PROGA! Užsirašyk sau arba užrašyk savo draugui laikraštį "SANDARĄ" ant metų laiko prisiusdamas \$2.50 su savo antrašu, o už tuos pinigus gausi laikraštį per metą laiko ir gausi tą GRAŽŲ PAAUKSUOTĄ SKUSTUVĄ (SAFETY RAZOR) DOVANAI! Šitokios progos nevisada yra — PASINAUDOK JA DABAR!

Prenumeratą siųsk šiuom antrašu:

SANDARA

327 E Street,

So. Boston, Mass.

POEZIJA

J. Augustaitytė-Vaicunienė.

ZIEMOS VAKARAS

Tas vėjas padukęs palangėmis kaukia
ir rankos atšalo ir lupos;
duris tik praversi — šalta srovė plaukia,
kur saulės šešėliai besupos.

Ir samstom sutupę riešukučiomis ugnį
iš krosnies žėruojančio dailiai,
o pasakų verias giliausia bedugnė —
Tik kojas suriečiame bailiai.

Močiutės raukšlėtas veidas toks geras,
ratelis bedurzgia vienodai;
girdėti, kaip laumės ir raganos baras,
kurių pilnas aukštas ir sodai.

— Močiutė, bijausi, — man gaila Jonuko,
ir slepiamės skrandos skvernuose.
Greitas parbloktas sapno tydomis susmuko;
bet vėjai vis žada dainuosią:

Padangė žvaigždėta. Katė asloj žaidžia.
Nustojus balanai spragsėti;
lyg kažin kas ilgu į sielą tau beldžia
ir veržias tolyn lyg per rėti.

Atšalo ir lupos ir rankos ir kojos.
O židinį vėjas išpustė.
Širdis nenurimsta, — krutinėje trankos,
nors miega vaikai ir močiutė.

(“K. Ž.”)

Simas Bedutė.

KAS?

Kas skausmą varguolio suprasti galėtų,
Kas gėlą krutinės išsemti norėtų,
Laimingas pasaulis būtų žmogus,
Jam laimės vis šviestų dangus.

Varguolio gyvenimas — ašaros sraujos;
I buvį kartybės semias vėjas naujos...
Ir maldauja, kad suprastų jį kas,
Maldauja dangun pakėlęs rankas!..

Bet skundo varguolio niekas negirdi —
Ir nuodai gyvenimo taip graužia jam širdį.
Laimę pamato vien tik sapne.
O laisvės neturi, dar ne...

Dar šimtas gal metų prabėgs taip skaudžių
Ir ašarų tvaną, varguoli, išliesi karčių,
Bet žmonės pasaulio tave nun supras,
Tau vargstančiam laisvę atneš.

J. Narbutas.

SUDIEV.

Sudiev, sesute aš jau joju
Ginti brangiosios tėvynės,
Nes priešas pulti mus neperstoja
Ir nor išdraskyti mūsų gimtinę.

Jų nuožmios gaujos plėšia kasdiena
Ir minto mūsų brangiausių laukus.
Kur žydėjo gelės vasaros diena,
Ten priešas paliko tiktai purvus.

Dumais gi virsta mūsų nameliai,
Kraujuose maudos mūsų gimtynė,
Krinta nuo šuvių jauni broleliai
Ir aš ten joju, šaukia tėvynė.

Ginti jos laukų, miškų ir pievų
Ir trupinti priešo nuožmiojo galę.
Tad jokie, broleli, pirmyn su Dievu
Ir tramdyk priešą piktą sauvalę...

Ir jaunas brolelis, žirgą paspaudė,
Kardas blizgantis prie šono švytavo
Ir jojo ten, kur kanuolės griaudė
Ir jį lydėdama, gegutė kukavo.

Antanas Tulys.

Paskutinė puota.

(Tąsa)

ANELE.
Aš gi daug mylėjau,
Ar bent taip nudaviau dėl svieto,
Bet tikrojo savo nesuradau.

BENIS.
Žemė — pilna žmonių;
Storų, laibų; žemų, aukštų;
Jaunų, senų; sveikų, ligotų;
Protinių ir bepročių...

Bet kaip nori tikro draugo surasti,
Tai, žmogau, kiek bėdos turi!

ANELE.
Jei užėmi tikrai patinkamą sau,
Tai dažniausiai tu jam nepatiksi.

BENIS.
Mes — proto ir ugio aristokratai —
Kenčiam kančias, skaudžias kančias,
Tai tas kančias, kurių sviatas nemato.

ANELE.

Gryčios musė tur but laimingiausia sviete,
Nes ji ant stalo ir mėšlyno
Kruta tuo pačiu smagumu.

BENIS. (susimąstęs, Anei neatsakydamas).
Bet kur gi kiti?

Ar gi jau jų nebebutų
Ant šios žemės miglotos?
Jie turėjo jau čia buti:
Du vyrų ir daug moterų.

ANELE.

Kas per vieni tie du vyrai?

BENIS.

Tai tie patys.
Su kuriais pradžioje savo gyvenimo kelionės
Turėjau grumtis smarkiai ir atsargiai.

Jiedu buvo vis ant mano kelio:
Ir prie merginų ir prie pozicijų.

Tai rivalai mano didžiausieji:
Zigmas Zakas ir Petrusis.

ANELE.

Ah, cha, cha!

Tu jų taip labai bijojai.

BENIS.

Nebijojau jau taip labai.

Tik saugotis tai turėjau,

Kad kurs nepakištų kojos.

ANELE.

Čia jau tu ką nutylėsi,

Kad nenumažinus savęs.

BENIS. (testa).

Ir ne jie man šposus iškirto:

Iš vieno aš paverčiau merginą,

Iš kito — gerą vietą.

ANELE.

Ir tuo tu didžiuojiesi, man rodos?

Ir tat dar tebeatsimeni po tiek metų.

BENIS.

Tas prigimta žmoguje.

ANELE.

Tik jau reikia mažo žmogaus atsiminti

Tokie menki menki prietikičiai.

BENIS.

Ką gi dar didesnio tu ant žemės matai?

Tu juokinga, kaip sau nori.

Pozicijos ir moterys

Juk tai didžiausieji motyvai.

Kurių dėlei pasaulis kariauja.

ANELE.

Man smagiau būtų atsiminti,

Kad štai vieną dieną

Aš pamačiau biednųjų kvartale

Apsiverkusią mergaitę

Ir pakalbinau ją maloniai.

BENIS.

Zodžiai kainos neturi

Šiame atsitikime.

ANELE.

Arba dar geriau pasakius:

Šiandie man būtų linksma pasigirti,

Jei dvidešimt metų atgal

Aš bučiau paėmęs iš suvargusios šeimos

Sveiką purviną meigitę

Ir padavus ją kam nors

Užauginčią pertekliuje, —

Taip kad šiandie jinai,

Jauna, graži, išmintinga ir mokyta

Aukštesniuose rateliuose galėtų

Pritinkamai mašytis.

BENIS.

Tu pakitėjai į senatvę,

Jei sąžiningai čia kalbi.

Bet palikim tą, kaip yra:

Klaidų daug gyvendami pridarėm.

Grižtant prie tu dviejų vyrų.

Turiu pasakyti,

Kad kaip jau matėm,

Kad mums nebėra ko varžytis,

Kad minia toli palikus

Nuo mūsų trijų,

Kad po gerą kėsnį

Mums visiems jau yra,

Tai susėjom pasijuokti.

Rankas spaudėmės, kaip draugai

Ir susitarėm,

Kad jau arti pabaigos kelionės

Kur suseit į vieną vietą

Ir palygint laimėjimai mūsų.

ANELE.

Cha, cha, cha!

Kokie gražūs trys kvailiai

Kartą ant žemės gyveno.

BENIS.

Ir dabar jie čia ateis;

Ateis ir moterys mano mylėtos.

Mes turėsime čia tokią puotą,

Kad tas kambarys dundės.

ELZĖ. (ištolo).

Ir ji bus jums paskutinė.

ANELE.

Bene bus ji ragana tikrai,

Kad pranašauja tokį mums likimą

(lyg susimąstius)

Paskutinė, paskutinė!

Ah, cha, cha! paskutinė!

(Bus daugiau)

Trupiniai.

Teisybę sakant,
Tenai yra gerai,
Kur duonos kėsnį
Pasidarai.

Nors daug metų
Svetur išbusiu,
Lietuvių gimę,
Lietuvių busiu.

Kur virtuvė riebi,
Ten liesi šeimyna,
Bet vyrai tos prasmės
Kol kas dar nežino.

Dar nieks neprikišo
Ubagėliui tarbos,
Taip, kaip nieks negali
Pagerint mums vargo.

Praėjo diena tekina
O proga buvo tik viena.

Girgzdančios dury
Ilgią ant zoviesų kaba
Senas artojas
Varo tiesesnę vagą.

Pasirinkta našta
Pačiam nėra sunki.

Trukumas užšaldo
Vidutinį sieki,
Smarkiam geismui kilus,
Pavojuje lieki.

Keno širdis rami, laiminga,
Ateitis tam puiki, sekminga:
Dorybės vaidą siela tvers,
Kiltieji žygią atsivers.

Kvailas ir su pinigais
Greitai persiskirs;
Kaip taupyt uždirbtus
Jis to neištirs.

Nereikia bijotis
Kvailo sutvėrimo,
Ir toks gal duot kartais
Gerą patarimą.

Dažnai ir kvailiai
Pinigų padaro,
Bet juos greit į kito
Kišenių suvaro.

Pripažink klaidą,
Sumažinsi vaidą.
Ginčai gerovės neatneš,
Greičiau pakaušį apipeš.

Po piet silskė sau valandėlę;
Po vakarienei, žengki mylią.

A. J. Jokubaitis.

M. PETRAUSKO LAISKAS.

Gerbiamas Redaktorau:

Surengiau Lietuvoje apie 25
koncertus — visą maršrutą.
Lietuvoje koncertai rengti la-
bai sunku. Reikalinga kiekvienam
koncertui iš vietinės valdžios
gauti ne tik leidimus, bet
neš visus bilietus, jie gi
štempliuoja, suskaito, išskait-
liuoja nuosimčių ir dar kai-kur
turi užstatą policijoj užstatyt
už pilną bilietų sumą. Nuosim-
čiai nuo koncertų dabar mažes-
ni, negu kada buvo, butent
nuo 5 nuosimčių iki 5%.

P-lė Avietinaitė gal važiuos
tik dalį koncertų; dabar, prad-
žioje jį koncertuose nebus.
Važiuojame tik aš ir Skirgai-
la.

Prisiusiu programą. Koncer-
tai bus: — Mažeikiai, Vieks-
niai, Joniškis, Linkuva, Pasva-
lys, Biržai, Vabalninkai, Kupi-
škis, Panevėžys Anykščiai, Utė-
na, Ukmergė, Jonava, Kedai-
niai Radviliškis, Raseiniai, Tau-
ragė Jurbarkas, Šakiai, Kybar-
tai, Vilkiškis, Mariampolė,
Alytus, Kaunas, Šiauliai, Klai-
pėda.

Tamistos,
Mikas Petrauskas,
Šiauliai 19. VII, 25 m.

KAUNAS. Čionai tęsiasi tulą
laiką lėptuvių ir malunų dar-
bininkų streikas. Šiomis dienom
jis pasibaigė su daliniu
darbininkų laimėjimu.

Celibatas.

Celibatas tai yra vienybė,
bepatystė, panystė — “čysta-
ta” — kur vyrai šalinasi nuo
moterų, o moters nuo vyrų ly-
čių geiduliuose pagal prigimi-
mą, arba vyrai ir mergelės pa-
daro įžadus neapsivesti, kaip
mušų katalikų kunigai, davat-
kos ir vienuoliai.

Bet gyvenime — praktikoje
visi celibatani sėdi ant vieno
suolo su vedusiais nuo pradžios
katalikystės iki mūsų dienų; vi-
si gyvena pagal Dievo prisaky-
mą.

Ir celibatas nėra katalikiškas,
bet pagoniškas ir labai senas.
Senovės tikių kunigai Babilio-
nijoje, 2245 m. pirm Kristaus,
pildė tikrąjį celibatą, ir kurie
turėjo pašaukimą dievų tarnai-
vimui, tai pirm visko išsiromy-
davo.

Celibatas yra praktikuojamas
ir tarp braminų bei budistų ku-
nigų, kaip ir vienuolių. Brami-
nų kunigai nevalgo mėsos, ne-
geria vyno ir nelaiko “gaspadi-
nių” savo namuose, kas nesuke-
lia minčių nei lytiškų geidulių.

Mūsų katalikiški celibatai,
kunigai, galėtų nuo braminų
pasimokinti.

Pas žydus, kurių tradicija
katalikai laiko šventomis, celi-
bata buvo nežinomas ir nelai-
mingu buvo ir yra skaitomas
toks, kuris yra nevaisingas, vy-
ras ar moteriškė.

Evangelija pas Matą persky-
rime 19, posme 12 rašo: — “Ke-
li yra romyti, nes taip užgimė
(nenormališkai vyrai); kiti yra
žmonių išromyti (barbarų ap-
galėti vyrai); ir yra kiti romy-
ti, kurie patys save išsiromijo
dėl karalystės dangaus.” Tai
skapų tikėjimas, kokių yra ir
dabar dar Rusijoje. Tokiais bu-
vo Manikėnai, Katarai ir Albi-
gensai iki 12-tojo šimtmečio
Italijoje.

Taigi jau evangelija buvo pil-
doma nuo Babilonijos kunigų,
kurie save romydavę, kuriuos
reikia skaityti praktiškais ce-
libantais.

277 metuose po Kristaus,
Persijoje atsirado tulas Manes,
kuris apsisakė esąs Kristaus
pasiuntiniu, ir skelbė romytą
celibatą laimėjimui dangaus ka-
ralijos. Manes'o pasekėjų tu-
jau atsirado Persijoje, Egipte,
Arabijoje ir vakarų Afrikoje,
apie ką išgirdęs šv. Antanas
Egiptietis, 305 m. po Kristaus,
išsikraustė į pustynę ir pradėjo
skelbti, jog per celibatą galima
pelnutis dangų.

Nuo Antano celibatas prad-
ėjo plėstis Egipte ir vadinosi
“cenobitais”, paskiaus Antano
pasekėjas, šv. Hilarijonas prad-
ėjo skelbti celibatą Palestino-
je ir Syrijoje.

Paskui vyrus pasekė ir mo-
ters, kaip šv. Marcelina įkurė
celibatių draugiją 360 metuo-
se.

Visuotinas vyskupų susirinki-
mas Nicejoj, 325 metuose, už-
gynė celibatą, kaip tikriausį
kelį į dangų. Mergų su celiba-
tu pas katalikus buvo daugiau,
negu vedusių moterų, vaikų
augintojų motinų. Mat mergos
užsimanė su celibatu į dangų
patekti.

Celibato manija, pabludimas,
labai plėtėsi, ir valstybių vyrai
pradėjo ieškoti priemonių užbė-
gimui celibato, šv. Jeronimas
net rašė prieš celibantus, kurie
praktikavo paleistuvystę.

Vyskupų susirinkimas Kar-
taginoje, 348 metuose, užgynė
sūėjimą vyrų su moterimis —
celibantų, po bausme iškeikimo.
Sekantis vyskupų susirinkimas
Sargosoje, 381 m., nutarė ne-
priimti ir celibantes mergų, ku-
riuos negalėjo prirodyti celibato
“tikrumą” sulaukę 40 metų se-
numo.

Celibato platintojai skelbė,
jog vyrai ir mergos su celiba-
tu danguje turės pilną 100%
nuopelnų. Našliai 60%, o tėvai
šeimynų tik tai 30%.

Ilgainiu celibatas buvo kaip
ir vieškeliu į dangų, o moterys-
tė į pragarą. Net papa Sikstus
III (432 m.) dvejojo apie išga-
nyną vedusių žmonių. Vienuo-
lynai vyrų ir moterų dygo kaip
grybai.

Celibantai buvo liuosi nuo pi-
lietiškų priedermių, kas dar la-
biau didino celibantų skaičių
taip, kad Romos cesorius net

įsakymą išleido imti vienuolius
celibantus į vaiską.

Juk ir papų kareiviai, kurie
ėjo atimti Palestiną nuo tur-
kų, paskui lietuvius į kataliky-
stę versti, vis buvo su celibatu
“šventa milicija”, su kryžiumi
ant krutinės, kurie kovė lietu-
vius per 200 metų, o kuriems
mušų Vytautas prirengė galą.

Iki reformacijos celibatas ir
amaras buvo apėmęs katalikiš-
kajį svieta. Apie celibatą žino-
jo daug papasakoti tulas Pet-
rarka, nuo kurio humoristas
Boccaccio parašė “Il Decamerone”
arba “Commedia Umana”,
už kurios vieną knygą Marbo-
rough kunigaikštis. Anglijoje,
užmokėjo net \$11,300 birželio
17, 1812 metuose, Toje knygo-
je, satyros stilium, buvo apra-
šytas visokių celibantų — kuni-
gų, vyskupų ir vienuolių su vie-
nuolėmis praktiškais celibatas,
arba kaip tada vadino — “Augi-
jaus tvartas” iki 1471 metų.

Su Reformacija celibatai vy-
riški ir moteriški nuėjo į isto-
riją. Valdžios daugumoje šalių
uždare visokius vienuolynus
kaipo nedorybės lizdus. Liko
tik katalikų kunigai su celi-
batu ir “Mortomis” iki mūsų
dienų.

Katalikų bažnyčioje celibatas
taip išskerojo, kad “celibatės”
Teodora, Morozija ir Lukretia
savo vaikus papomis statė, kaip
ana konkubinė Morozija savo
vaiką, 10 metų senumo, po var-
du Benedikto IX, 1033 metuo-
se.

Kiek visokių dvasininkų, prad-
edant nuo kunigo ir baigiant
su papomis, visi vis su celibatu,
net šventu celibatu, turėjo ir
turi vaiki, tai galėtum didelę
knygą prirašyti.

Kad celibatas būtų prakti-
kuojamas pagal evangeliją, kai
kunigai būtų romyti, tai būtų
lygumas teorijos su praktika.
Kunigai būtų laikomi šventais
žmonėmis.

Celibatas atskyrė kunigus
nuo žmonių ir užkietino jų šir-
dis. Kunigai pertekė turtais, be
atsakomybės prieš nieką, dar
laikydami pretencijas iš vidur-
amžių, kada jie nieko piktai ne-
darė, negal kovoti prieš prigim-
timą — celibatauti. Valgyda-
mi geriausią mėsą, gerdami ge-
riausį vyną su benedikvine, lai-
kydami vieną ar keletą “seserų”
po savo stogu, ir necelibat-
tautų, tai būtų didesnis stebuk-
las, negu mirusio atgaivinimas.

Kad davatkos kunigų gaspa-
dinės ir kitos visos moters lai-
kusios su kunigais celibatą, o
aprašytų visa tai, tai būtų žin-
gedesnė knyga, negu Boccaccio
Dekameronas.

Kunigams “celibatą” laikyti
yra labai paranki išpažintis Pa-
pa Pips IV išleido Bulla Balan-
čio 14, 1561 metuose, reikalau-
damas nuo visų katalikų atlie-
kančių išpažintį, pranešt “šven-
tos inkvizicijos” viršininkams
apie “rišimą” iš grieku. Sevil-
lėje, Ispanijoje, laikas tokiems
pranešimams buvo paskirtas 30
dienų, tai kaip pradėjo eiti vi-
sokios moters su “išrišimo” pa-
sigaudimais, tai inkvizicijos tri-
bunolas turėjo pailginti laiką
ant 120 dienų, kur 40 sekreto-
riai rašė pasiguodimus nuo
merginų ir moterų ant nu-
demkliausių celibantų, ir viso-
kariopių prirodymų prisirinko
tiek daug

SANDARA

THE LITHUANIAN WEEKLY

Published Every Thursday at South Boston, Mass.

by the

LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA

ANTHONY A. TULYS, Editor

V. M. ČEKANAUSKAS, Business Manager.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Savaitinis laikraštis, leidžiamas kas ketvergas. Prenumerata turi būti apmokama iš kalno. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.50; Kanadoje ir kitur — \$3.00. Pinigus geriausia siųsti Money Orderiu, adresuojant:

"SANDARA"

327 E Street,

South Boston, Mass.

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Redakcijos straipsniai.

ATEITIS — MUSŲ.

Reikia konstatuoti faktas, kad lietuviai kaip tauta yra gana tolokai atsilikę nuo Jungtinių Valstijų gyventojų kultūrinio, industrialinio ir kitais atžvilgiais. Taip pat ir politiniu atžvilgiu.

Tas, kas jau dėjosi, arba dedasi Amerikoje, numatoma, dar turės dėtis Lietuvoje ir tarpe lietuvių. Arti sekdami Amerikos piliečių tvarkymąsi, mes galime dalinai spręsti, kas bus daroma mūsų pačių ateityje.

Čia mes norime trumpai pabrėžti tik politinį klausimą.

Palyginę mūsų Seimą bei Kabineta su Jungt. Valst. Parlamentu ir Senatu, mes tuojau matome didelių skirtumų. Jungt. Valst. minėtose instancijose kunigai neturi vietos; tuom tarpu Lietuvos Seime ir Kabinete kunigai vadovauja.

Paskui mūsų ir amerikonių partijiniai santikiai. Mūsų matyti partijinė pagieža, aštrus eilinių narių pasidalinimas į partijas net ir socialiuose rateliuose. Pas amerikiečius to nesimato. Pas juos yra tolerancija vienu kitiems. Socialiuose rateliuose partijos pamirštama. Spauda švelnesnė, nežiurint kokio ji nusistatymo butų. Tą patį skirtumą rasime ir toliau, jei darysime palyginimus.

Keletas desėtkų metų atgal tačiau ir pas amerikiečius buvo maždaug taip, kaip dabar yra pas lietuvius. Ir amerikiečiai turėjo pergyventi tą laikotarpį, kurį dabar gyvena lietuviai. Pergyvensime jį ir mes. Bet juo greičiau mes tat padarysime, juo geriau bus mūsų kraštui.

Beje, šandien žiūrėdami į Amerikos partijas valdžią ir visą tvarkymąsi, matome, kad Jungt. Valst. niekur nefiguruoja ekstrimistai, tiek religiniai, tiek radikaliniai. Tiek religinis, tiek ir marksinis internacionalas lošia labai nežymią rolę Amerikos gyvenime. Ameriką valdo vidurinis žmonių sluoksnis.

Ir lietuviuose toksai vidurinis sluoksnis jau pradėjo budavotis. Tai Valstiečiai Liaudininkai Lietuvoje ir Sandariečiai Amerikoje. Pastarieji jau ir šandien pasižymi savo kulturingumu, tolerancija ir kaipo atitinkamiausia platforma. Gal tik dėl to pastarųjų, Valstiečių Liaudininkų ir Sandariečių, partijos auga nariais, vis labiau įsigali spauda ir tt.

Imant domėn visa tatau, aiškiai matyti, kad ilgainiui lietuvių kunigai bus pasitenkinę vėl sugrįžti į bažnyčias ir eiti ten pareigai, kokios jiems priklauso. Lietuvos varas pateks į civilių ir mokytojų žmonių rankas.

Valstiečių Liaudininkų ir A.L.T. Sandaros yra ateitis.

Turint tat omenyje, mes, Sandariečiai, privalome nesvyruodami laikytis savo vagoje, prie užsibrėžto savo tikslo, prie principų ir obalsio nedarant jokių kompromisų su kitomis partijomis. Nes juo mes tiesiau laikysimės savo vagoje, juo veikiau ir sėmingiau atsieksime savo tikslą.

Mūsų politiniai oponentai tat supranta ir, nujausdami sau pavojų, bando įkalbėti mums "bendrą veikimą" ir tt. Bet tokiai veikmai galima tik prie kompromisų. O kompromisai daryti mums atsietu perbrangiai. Svarbu mums išlaikyti savo prestižą.

Mūsų sekimasi remiasi tik ant kelių pagrindinių principų. Jei gi, darydami kompromisus — nusileidimus viena partija kitai — mes padarysime tamsiais savo principus ir obalsį, tuomet ir mūsų sekimasi galės nejučiomis mus apleisti.

BIMBIZMAS NAIKINA MENĄ

Terminą "bimbizmas" vartojame vietoj bolševizmo, kadangi tikro bolševizmo Amerikos lietuviuose nėra. Pati Maskva yra tatau pasakiusi atvėjų atvėjais, kritikuodama Amerikos Darbininkų Partijos (komunistų) taktiką. Taigi, pas šiuos bimbistus menas yra neigiamas. Lietuviai bimbistai Amerikoje stačiai sumynė meną, nors jie menką jį ir teturėjo, Elijų rašytojai, kaip Aurė žvaigždas, Saulės Brolis, Žemutis Svyruklis, Keršto Širdis ir k., kurie pirmiau rašė eiles ir "Laisvę" sustojo jas rašę tik dėl to, kad bimbistai naikina meną.

Lietuviai bolševikai Maskvoje daro tą patį. Maskvoje buvo susitvėrus Juliaus Janonio poetų sąjunga, kurios priešakėje buvo Vacius Žalionis, tai stambiausias bolševikų poetas. Bet bolševikų vadams nepatiko, kad p. Žalionis vienoje savo eilose pavartjo žodį "tėvynė" ir jie pradėjo per "Kibirkišį" jį pulti. Pagaliau pradėjo atakuoti ir minėtą sąjungą, kuri ir turėjo žlugti.

Siauraregis Bimba, pamatęs, kad taip daroma Maskvoje, leidosi į "kovą" prieš savo menininkus Amerikoje.

Rokas židžionas (Jis žinomas po slapyvardžiais: Merkinės

Apžvalga.

KOLIONEMIS ATSAKO.

Nepersenai Chicagos socialistų dienraštis padarė sekantį pareiškimą savo apžvalgoje:

"Dešinieji Sandariečiai p. Makauską priėmė labai šaltai rytose ir paskui visą laiką vedė slapta kovą prieš jį kitose kolionijose."

Mes pareikalavom, kad "Naujienos" paremtų faktais savo pasakymą, kad jos įvardintų nors vieną Sandariečių veikėją, kuris "vedė slapta kovą prieš p. Makauską." Tas dienraštis vietoj įrodymų pasikoliojo ir dar priminė, kad buk ir "Vienybė" patvirtinusi tą patį.

Tiesa, "Vienybė" nesąmoningai pakartojė "Naujienų" pareiškimą. Bet tas dar nereiškia, kad ištikrųjų buvo taip, kaip tas dienraštis prasimanė. Pagaliau kas tie "dešinieji Sandariečiai"? Juk ligšiol "Naujienos" laikė dešiniais žmones iš "Vienybės" ir jai pritariančius.

Taigi, mes dar kartą prašom "Naujienų" įvardinti tuos Sandariečius, kurie vedė slapta kovą prieš p. Makauską maršrutą. Jei jos to nepadarys, tai Sandariečiams bus aišku, kad tas dienraštis naudojasi šlykščios melagystės atsiekimui savo tikslo.

OBALSIAI NUSIDEVĖJĘ.

Atviras "Garso" redaktorius Šimutis, kalbėdamas apie busimą Lietuvos katalikų federacijos kongresą, rašo:

"Šiuos žodžius rašantis iš keletos darbuotojų lupų girdėjo, kad ar tik nebusias šis kongresas paskutinis. Kodėl? Mat kaip ir nebėsa ką veikti, obalsiai nusidėvėję, gyvumo nebėsa."

Mes jau senai sakome, kad klerikalų obalsiai yra nevykę ir nusidėvėję, o p. Šimutis tik dabar tą išgirdo iš savo veikėjų.

Toliau "Garso" redaktorius nurodo, kad federacija esanti reikalinga palaikymui lietuvių tės ir kovai prieš bedievybę. Mes tačiau manome, kad ta federacija mažai ką tame padės. Nes žmonių susipratimas auga, o ištautėjimas eina vėl savo keliu. Antai šiame "Sandaros" numeryje tilpsta korespondencija iš Homestead, Pa., kurioje rašoma, jog trys vėjų veikėjos, kurios dalyvavo net vyčių seime kaipo atstovės, šiomis dienomis ištekojo už svetimačių ir dargi protestonų. Taigi, juo tuomi paniekino lietuvių ir kartu katalikų tikėjimą. O tokio "organizuoto" vyčių jaunimo pavyzdžių yra pilna Amerika.

KOKIAIS TIKSLAIS?

Klerikalų spauda praneša, kad buk atvyksta Amerikon žemės Ukio Ministeris, kun. Krupavičius ir seimo narys Ambrozaitis, taip gi klerikalas.

Tenka spėti, kad jiedu atvažiuoja tikslu pakolektuoti aukso savo partijai ir sustiprinti smunkantį klerikalizmą Amerikos lietuvių tarpe.

"PROJEKTAS BENDRAM FRONTUI".

Kažin koks velnelis taip išužtikrino Chicagos pustuzinį socialistų, kad jiems pavyks sudaryti "bendrą frontą" su Sandariečiais, kad jie pradėjo visai nesąmatyčiai apie tai kalbi. Nepersenai senis Grigaitis rašė, kad Sandariečiai turės patys nuspręsti, kaip jų organas "Sandara" privalo kalbėti

Vaidyla, Aurė žvaigždas, Hokus Pokus), be abejo, buvo stambiausias lietuvių bolševikų poetas Amerikoje. Jo iniciatyva išleista bolševikiški eilėraščiai, kap "Atžalos", švyturys", "Juokdarys", etc. Bolševikai p. R. židžioną (Aurė žvaigždą) reagoavo kaipo menininką, visuomet tvirtindavo jam, kad tik kvailiai rašo eiles. Todėl ir šis jų žvaigždutė pasitraukė nuo bolševikų. Jau kelintų metų, kaip nieko jiems nerašo.

Teko pasikalbėti su poetu Aure žvaigždu apie lietuvių bolševizmą. Jisai tvirtai pareiškė, kad Amerikos lietuviiai, kurie vadinas save bolševikais, visiškai nesupranta bolševizmo ir kad bolševizmo tarpe lietuvių nėra; yra tik bimbizmas.

"Del ko tamsta pasitraukei iš bolševikų eilės?" — buvo jo užklausta.

"Del to, kad pamačiau, kaip negražiai yra darbininkai mulkinami ir išnaudojami New Yorko ir Chicagos demogogų" — atsakė p. R. židžionas (Aurė žvaigždas). "Paskui dar ir del to, kad bolševikų "vadai", Bimba ir Vidikas sumynė po kojų meną, be kurio kulturingas žmogus negali apseiti," — toliau pridūrė p. židžionas.

apie "bendrą frontą" ir kad iš socialistų pusės bus žiurima, kad butinai priėti prie tos "unijos". Paskui socialistų dienraštis pakvietė "skaitytojus išsireikšti apie bendrą frontą". Ir patentuotas Pittsburgo socialistas Bakanas pareiškė, kad tokia "unija" su Sandariečiais socialistams butų all right.

Pagaliau ir L.S.S. Pildomasai Komitetas (pirm. J. J. Ceponis ir sekr. J. Šmotelis, "Nauj." darbininkai) patiekė "projektą" tokiam bendram frontui ir paskelbė savo organe prie "Naujienų". "Projekte" jų yra juokingiausia ta vieta, kur jie pabrėžia, kad socialistai galės jungtis su Sandariečiais tik kaip "lygus su lygiu". So, so, so. "Lygus su lygiu".

Bet Sandariečiai norėtų rasti tame L.S.S. pildomojo komiteto "projekte" pareiškimą, ką socialistai mano apie raudoną vėluką, apie internacionalą, ką jie mano, kad Lietuvoje socialdemokratas Morkelis, važinėjamas su prakalbotomis, šaukia į minias, kad esą: "Mums, socialdemokratam, visai nereikalinga nei Klaipėda, nei Vilnius." Paskui vėl butų buvę neprošali paminėti tam "projekte" dėl ko lietuviiai socialdemokratai Mažosioj Lietuvos sudarė bendrą frontą su vokiečių dvarponiais ir biznieriiais prieš lietuvius tautininkus?

Ar gal Chicagos socialistų būnčius mano, kad Sandariečiai to nemato, ar kad toleruoja tokius nepatrijotinius socialdemokratų žingsnius, kaip aš jau čiau paminėti?

Per šerengą

Durniai tik beprotnamiuose. Bimbos veidmainystė. Kas savaitę velykos. "Laisvės" rėmėjams. Humbogas.

RAŠO PROLETARAS

"Durnius!" — šaukia tulas M. Rambus "Laisvė", atsakydamas į mano pastabas "Sandaroj". Bimbistai kitaip argumentuoti niekad nemokėjo, kaip tik koliotis. Išidomėkit tatau tie, kurie dar manote kitaip apie bimbistus.

Kuomet Bimba dar nebuvo "Laisvės" redaktorium, jis kartą kalbėjo Glendale giraitėje, Broklyne, išbjaurodamas "Laisvės" darbininkus. Bimba net užkimes tada šaukė: "žiurėkit, kas sėdi "Laisvės" pastogėje. Esą, mūsų laikraščio redaktoriai turi buti ne vien tik rašnininkai, bet ir juodo darbo darbininkai. Esą, reikia, kad redaktoriai ir su kirviu ir su spatu nebijotų padirbėti. Kitaip tai jie busiš išlepę buržujai, o ne darbininkų užtarėjai.

Pereitais metais toje pačioje vietoje Bimba visai atvirkiščiai jau giedojo. Esą, nemanykite, kad redaktoriaus darbas lengvas. Redaktoriui, esą, prisiauna išnaudoti du syk tiek energijos savo raštiškam užsiėmimui, ne gu paprasto darbininko darbui, su spatu bei kirviu.

Dabar, mat, pats Bimba jau sėdi "Laisvėje" tai ir gieda kitaip. Vistiek aš patarčiau Juozapui Undžiui, "Laisvės" menadžeriui, kad jį pastatytų Bimbą bent sykį savaitėje laikraštine popierę suristi į sklepa. Tegul jis parodo savo teorijas

praktikoje, jeigu toks "smart".

Kaip žinoma, "Laisvė" nereita pasiskundžia, kad neturinti išteklių. Esą, ji netalpina buržuazinių apgarsinimų, neima kyšių, tai del to ir pinigų nėra. "Laisvės" kooperacijai aš tiek teturiu pasakyti: jeigu tikrai norite žinoti teisybę ir praturtėjimo paslaptį, tai pirmiausia priverskit savo baltakalničius ponelius sąžiningiau padirbėti.

"L." redakcijoje, prie gerų norų, galima apsieiti su trimis redaktoriais vietoj penkių, taipgi ofise galima apsieiti s dviem darbininkais vietoje trijų. Sutaupinkit jų algą, tai kas savaite liks apie šimtas dolerių o per metus apie \$5,000.00.

Kiekvieną savaitę antro puslapio redaktoriai Vidikas ir Bimba turi beveik pusę savaitės liuoso laiko. Vienas parašo porą spaltų editorialo, kitas tiek pat apžvalgos. Kai kada nei tiek nereikia, nes sandarbininkai priduoja. Pėtnyčioje gi užšvenčia su žydais nuo ankstyvo popiečio ir švenčia iki paredėlio arti vidudienio. Ape trys denos šventos!

Del manęs, tai gali dar penkis redaktorius pasisamdyti, bet tai kur jau čionai tas jų skelbiamas "proletarinis pasišventimas" savo klasei?

Aš seniau buvau karštas šalininkas "Laisvės", bet kuomet pamačiau, kad ten viešpatuoja buržuazinis išlėpumas, kad ir ten yra baltakalničių ponelių, kurie apie kitų darbus tik kalba, o patys tingi dirbti, tai su pratau, kad visas bimbistų idealizmas yra humbugas.

BENDRAS FRONTAS.

Pastaruoju laiku mūsų progresyvė spauda vis dažniau ir dažniau pradėjo kalbėti apie "bendrą frontą". Reikalinguma tokio fronto visi mato, visi pageidauja, tiktai bendras veikimas yra dedamas į tam tikrus rėmus, butent kultūros darbe ir teikime paramos mūsų vienminčiams Lietuvoje.

Chicagiečiai Sandariečiai tokiam bendram frontui kovai su klerikalizmu pilnai pritaria ir toki sutartiną darbą jau parodė, surengdami bendrai su socialistais protesto mitingą Liepos 17 d. prieš klerikalų smurtą del įvykių Lietuvos Seime. Kiekvienas sutartinas, bendras veikimas, natūraliai, visados gali labai daug naudoti atnešti, jei visas veikimas yra rimtas ir planuotas. Tačiau veikimas, kad ir bendras, jei nėra nuoširdus, jei tokis veikimas tik dangsto tam tikrus, visai skirtingus, tikslus — negali duoti tinkamos naudos tai bendrai idėjai. Tada geriau yra dirbti kiekvieniem atskirai. Man rupi daugiausia, kad Sandariečių ir abelnai tautininkų tosios didžiosios bėpartybės, tautinės minios veikimą subendrinti. Pirmiausia, tokį frontą, bendro veikimo, pilnai solidaringo, turėtų sudaryti mūsų tautinio nusistatymo laikraštis: "Sandara", "Vienybė", "Tėvynė", "Dirva", "Varpas", "Amerikos Lietuvis". Tiktai per savąją spaudą, per spaudos pilną harmoniją tam tikru nusistatymu, per tosios laikraštijos gyvą ir karštą sutartiną darbuotę, mes galėsime sudaryti taji pageidaujama ir svarbų bendrą frontą, kuris turės didžios reikšmės kaip čia, Amerikoje, taip ir Lietuvoje, ypatin gai artinantis Seimo rinkimams.

Šimtai tukstančių Amerikoje gyvenančių Lietuvos tikrųjų sunų ir dukterų, mylinčių savo kraštą, savo kalbą ir kultūrą — neatsisakys nuo kultūrinio darbo ir stos į tokio bendro fronto veikimą. Jie nenori į politiką eiti, dėtis prie partijų ir tam tikra partine disciplina buti suvaržytai, tačiau jie visi, ta milžiniška bėpartvyė lietuvių minia, myli savo tėvynę, trokšta jai šviesesnės ir geresnės ateities ir laisvės. Tiktai per tokį bendro fronto veikimą mes galime su ta plačiąja visuomene susieiti ir nors retkarčiais Lietuvos labai bendrai padirbėti. Organizuotojai dalis visuomenės, susispietusioji Amerikos Lietuvių Tautinėje Sandaroje

privalėtų savo kuopose tuojau nuoširdžiai ir rimtai šį klausimą apkalbėti ir prie vietinių sąlygų prisitaikius išjudinti neorganizuotus mūsų brolius, pritariančius tautinei idėjai.

Šių metų sutartinas mūsų veikimas ir materialė parama Valstiečiams liaudininkams Lietuvoje, galima drąsiai sakyti, nulems Seiman rinkimo pasekmes ir padės mūsų vienminčiam atsispirti prieš prazūtingas Lietuvai klerikalų žabangas.

Perkunas.

"Kiekvienas pilietis turi sąžinės, susirinkimų ir spaudos laisvę"...

"Šiaulių Naujienų" 29 numerį randame šiuos dokumentus: "Šiaulių Naujienų" redaktorius Leonas Vitkauskas sumitas ir patalpintas Sunkiųjų Darbų kalėjiman liepos 11 dieną už patalpinimą "S. N." 18 n-ry "Laiško Panos Marijos", nes Leonas Vitkauskas atsiskakė pranešti, kas minima laiška iš Amerikos prisuntė — tol, kol jį prisuntęs asruo atsiųs atsakymą į išsiųstąjam pranešimą. Neišduoti rašytojų yra visų laikraščių redaktorių etika, ir už tai Leonas Vitkauskas patalpintas Sunkiųjų Darbų kalėjiman, iš kurio iki tolėnu paliuosuotas liepos 13 d. vakare Šiauliuose žinomam veikėjui p. Povyliui užstačius 5000 litų sumoje kauciją.

Vėl sumitas "Šiaulių Naujienų" redaktorius Leonas Vitkauskas už patalpinimą "S. N." 28 n-ry karikatūros (buvusios jau "Lietuvos žiniose") ir straipsnius: J. Šp. "Iš mūsų pačangės" ir grynai teoretinio "Karas ir mokymkla" J. Vėltsio.

Paaiškinimas ir griežiausias protestas.

"S. N-nų" 25 Nr. str. "Piliečiai! Budėkite!" kaip visiems tas aišku ir matoma yra, kalbama apie Valstybės Apsaugos įstatymą, kurį Šimmo dauguma — krikšč. demokratai norėjo priimti, bet taip dar neprinėmė

Protestuoti prieš norimus pravesti įstatymus, kurie — piliečių manymu — nėra Respublikai reikalingi, jog yra ne tik moralė teisė bet ir butinčiausia pareiga kiekvieno piliečio, nežiurint jo pakraipos. Tokie protestai jog ne tik gali, bet ir privalo kilti vis tiek iš kurių nusistatymų piliečių pusės — žiurint kuri pusė kaip į tą norimą pravesti įstatymą žjuri.

Tad bausti piliečius už tai Demokratinėj Respublikoj negalima. Gi čia už minima straipsnį "S. N-nose" iskeliama byla kaip "už kurstymą neklausyti esamų įstatymų, valdymo tvarkos ir t.t." (18 ir 129§§).

Tiesa, straipsnis kiek aštrokai rašytas, nors panašias aštroumo ir katalikų laikraščiuose, pavzd. "Vienybė", visuomet yra, bet jame visai nekalbama nė prieš vyriausybę, nė prieš esamą tvarką, o tik prieš atskirą partiją ir prieš norimą priimti įstatymą "Romos revkomais", tiesa — aštrokai, vadinami tik krikšč. dem. partijos įvairūs skyriai ir įstaigos krašte. Kitos to str. dalys irgi taip tesuprantamos ir tik tai turint omeny rašytos, tat taikinti prie šio straipsnio §§, kurie kalba apie kurstymą prieš esamą tvarką ir vyriausybę yra gryniausia ne teisybė, taip baisiai giliai įžeidžiančiai inkriminuojanti pilietį, ir todėl prieš tą neteisybę reiškiu griežiausią protestą ir bylos eiga su pritaikymu tų §§ tegali skaityti tik didžiausiu smurtu ir paniekimu teisėtu ir teisingumo principų.

Kaipo laikraštinkas aš privalau budėti visuomenės reikalų sargyboj ir ginti mūsų šalies Konstituciją, kuri straipsniu "Piliečiai! Budėkite!" ir yra ginama, o ne kurstoma ardyti, todėl dar kartą prieš taikymą tokių §§, ir visuomenės vardu, kuo griežiausiai protestuotu ir skaitau jį tik gryniausiu smurtu. Čia tegali buti kalba tik apie straipsnio parašymo formą.

Tegyvuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija!

Leonas Vitkauskas, "Šiaulių Naujienų" redaktor.

KAZYS IR DĖDĖ

Kazys ir dėdė.

— Sveikas, dėdė, o kodėl tokis susirupinęs atrodai?

— Prastai jaučiuosi, vaike, galvoje tai tartum varpais po dušių zvanija.

— Tai kame gi priežastis t viso rūpesčio?

— Nagi, vaike, kunigų gazietas "Draugas" išdrūkavojo žinią, kad kunigas Krupavičius atvažiuoja į Ameriką, tas ir uždavė man didelį tužmąstį.

— Tai visgi dėdė esi keistas žmogus! Tokią žinią išgirdęs rodo turėtum džiaugtis taip, kaip kad "Draugas" džiaugiasi.

— Aš, vaike, mat esu jau daugiau duonos sunaikinęs, negu "Draugo" ar "Darbininko" redaktorai ir tokiais dalykais pirm laiko nesidžiaugiu.

— Na, tai gerai, dėdė, jeigu jau nematai reikalo džiaugtis, tai kame gi priežastis nusiminimo?

— Aną vakarą, vaike, mes pilnųjų blaivininkų susaidės nariai, kurie naikinam svaiгалus patys juos išgerdami, jei kur pasitaikę gauti, laikėme savo mitingą ir tai apsvartėme. Visi buvome tos minties, kad kunigo Krupavičiaus atvažiavimas gali pas davatkas sukelti revoliuciją!

— Iš tokio, dėdė, tavo posakio jau aiškiai matosi, kad tą vakarą jus visi buvote pusėtinais svaiгалų sunaikinė, jei tokią kvailą nuomonę pripažintote už teisingą.

— Kaip tai?

— Nagi pasakyk man, dėdė, ar esi girdėjęs, kad bent kur davatkos, butų sukėlusios revoliuciją prieš kunigus? — Jul davatkos tai yra ištikimiausias kunigų gvardija! Gyvenime mums ne kartą teko pastebėti, kad kaip tik kada davatkos nori pasipriešinti kunigui, kunigas tuoj pareiškia, kad jei nenutylsite, tai velniui tekste tada pas davatkas dingsta visi protestai ir ražančius pradeda nertis per rankas.

— Bet, vaike, turi nepamiršti tai, kad kunikas Krupavičius yra skirtingas nuo kitų kunigų, — jis su didele juoda barzda!

— Ale kam čia, dėdė, dar a bejoti. Juk mes žinome, kad davatkos gyvena ne savu protu. Joms yra tas gera ir šventą ką kunigas pasako, o ką kunigas daro, tai jos nėra prileidžiamos ant tiek dasiprotėti, kad tą matyti. Tad ir šiame atvejuje, kunigai davatkos pasakys, kad kunigas Krupavičius nesioja barzdą dėl to, kad taip Dievo yra prisakyta ir viskas baigta.

— Gal tu, vaike, ir geriau apie tai žinai. Bet jeigu taip būtų kaip tu sakai, tai jums bus bėdos, kada jis čia bus, mat "Darbininkas" rašo, kad Krupavičius yra perkuniškas kalbėtojas.

— Visai mes į tai nekreipiame domės. Mes žinome, kad perkuniškumais ir visokiais nemaloniais ir nežinomais velniais galima gaudinti tik fanatiškas davatkas, o susipratusių ir protaujantį žmogų, nežiurint, ar jis bus tikintis, ar laisvamanis, tuomi neišgązdinsi.

— Na gerai, Kazy, kaip tu esi geras politikierius, ta pasakyk man, kokių tikslu jis atvažiuoja Amerikon?

— Kiek man yra suprantama, tai jis atvažiuoja ieškoti paramos pas Amerikos lietuvių davatkas. Mat jie Lietuvoje su savo politika ir reakciniais ištatymais ant tiek nuskuko, jog aiškiai mato, kad sekantais rinkimais į Seimą jie negalės laimėti ir bus priversti barzdas apsiskutę eiti į bažnyčią Dievą garbinti. Priegtam jie pamatė, kad ir Amerikos lietuviai katalikai, kurie pagyveno šioje demokratinėje šalyje pradeda susiprasti ir atitolti nuo Lietuvos klerikalios politikos, per tai gi Lietuvos klerikalizmo galva kunigas Krupavičius ir atvažiuoja Amerikon, kad kiek sustiprinus savo smunkančią i-taką visuomenėje. Jo bus didžiausias tikslas, kad ar viešu ar slaptu budu gauti moralės ir materialės paramos sekančiuose rinkimuose.

— O kaip tu, vaike, manai, ar jis ką laimės?

— Aš netikiu, dėdė. Daleiškime, kad davatkos jam ir suteiktų paramos, bet tas dar ne viskas. Turime nepamiršti, kad Seimo išrinkimas priklausio nuo Lietuvos gyventojų, kurie šiandieną neša sunkią gyvenimo našta. Kada pažangiųjų Amerikos lietuvių visuomenė suteiks tinkamos paramos savo vienminčiams Lietuvoje ir liaudžiai išaiškins klerikalų darbus, tai nežiurint kokias pastangas klerikalai dės, — jie ne laimės.

DAMIJONAIČIO LAIDUTUVĖS.

(Tąsa nuo 1 pusl.)

dė jį vėl atgaivinti, buvo pašaukti ir ugnegesiai su pulmotoriu, bet viskas veltui — M. J. Damijonaitis buvo jau miręs. Mirė 11:30 val. nakties nuo širdies ligos.

Iš Auditorijos policija lavoną nugabeno graboriaus Masalskio įstaigoje, kur ant rytojaus pirmą valandą po pietų buvo ištyrimas priežasties jo mirties, po to, vakare graborius p. Skudas išbalsamavęs kuną pašarvojo p. J. Pavlavičiaus kopyčioje, 3238 So. Halsted St., iš kur rugšėjo 4 d. 2 val. po pietų iškilmingai buvo išlydėtas į Tautiškas Kapines ir paguldytas šale jo pirmos moteries amžinam poilsiui.

Kopyčioje išgulėjo dvi ir pusę dienu ir per visą laiką žmonės dideliais buriais jį lankė. Vainikų buvo sunėsta daugyni. Visi labai dideli ir gražūs, bet didžiausias ir gražiausias buvo nuo SLA. Pildomosis Tarybės (\$30.00 vertės); nuo SLA. 36 kuopos, kurioje velionis buvo pirmininku; nuo SLA. 226 kuopos; nuo ALTS. 75 kuopos, su užrašu "Tautos Darbuotojai"; nuo ALTS. 25 kuopos, kurios velionis buvo nariu, su užrašu "Mylimam Draugui". Nuo pavienių žmonių buvo sekanti: "Mylimam Vyru!"; "Širdingos moteries"; "Gilios Užuojuotos," nuo Mr. ir Mrs. Budrik; "Deepest Sympathy", from Lowick, florist; "Širdingos Užuojuotos", nuo J. P. Mokaik — J. E. Švitrai.

— Simonas Daukanto Draugija parūpino grabnešius: Antanas Beržinskas, Aleksandras Bijan-

skas, Jonas M. Locaitis, Jonas Rudrikas, p. Maziliauskas ir p. Bružas.

Į kapinės nulydėjo apie 75-80 automobilių, nugabendami apie 500 žmonių. Prie kapo labai gražią prakalbą pirmiausia pasakė Dr. Zimontas kaip pirmininkas šermenų komiteto, buvo sudarę vietos Sandariečiai. Po to, nuo Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros pristatė kalbėti p. St. Vainių, kuris tiesiai kalbėdamas lyg į gyvą Motiejų J. Damijonaitį, primindamas jam visas jo vargingo gyvenimo svarbesnes valandas išnuveiktus visuomeninius darbus, labai sugraudino didžiūmeną stovintį žmonių. Nuo Simonos Daukanto Draugijos pristatė kalbėti p. J. M. Locaitį, kuris išreiškė gilią užuojautą velionii ir šale stovintiems asrose paspendusiai jo našlei. Nuo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pristatė kalbėti adv. Bradchulį, kuriam teko su velioniu daug svarbių darbų nuveikti toje didžiausioje Amerikos lietuvių organizacijoje. P. Bradchulis žemu švelniu balsu išsireiškė, kad Amerikos lietuviai neteko pavyzdgingiausio žmogaus kaip šeimininkam, taip ir viešam draugijos gyvenime.

Ir iš tikrųjų, kam teko prisizūrėti velionio vargingam, pilnam juodžiausių nelaimių gyvenimui, visi pripažins, kad tai buvo nesugrįžiamos energijos ir neperlaužiamų pasiryžimų žmogus, prieš kurį šiandien tik jo draugai, bet ir priešais galvas lenkia.

Ilsėkis ramiai, tautos didvyri! Tavo vargai bus inspiracija jauniesiems tavo tautos sunam, kurie užbaigs tavo pradėtus darbus.

Julius Švitrai

Lenkija ruošiasi į karą.

Iš naujų valstybių militari-niu atžvilgiu stipresnė yra Lenkija. Turėdama paglemžusi sve-timų ir jai priešingų tautų, ji turi laikyti didesles kariuomenės jėgas, kad galėtų su jos pagelba išlaikyti savo nepriklausomybę. Didžiausias kariuomenės bazės sugrupuotos ne pačioj Lenkijoje, bet Gudijoje, Ukrainoj, Silezijoje, Vilnijoj ir kitur. Toks kariuomenės bazių suskirstymas yra aiškus: ne tik palaikymas tenai lenkiško gaivalo, bet ir prispaustų tautų naikini-mas.

Lenkija taikos metu laiko apie 500,000 kariuomenės, o karo metu tikisi turėti apie 5,000,000 žmonių. Per du metų šaukimu Lenkija paima apie 200.000 naujokų, kuriems per metus reikia 410.500.000 zl: išlaikymui, todėl karo biudžetas užima pirmą vietą. Šiais metais, kaip pranešė senatui Lenkijos karo ministeris, gen. Sikorskis, leista karo reikalams 727.100.000 zlotų, kas sudarys mūsų valiuta apie 1.454.200.000 litų.

Iš šio biudžeto numatyta: Lenkijos karo laivyno reikalams — 18.400.000 zl., kariuomenės išlaikymui — 410.500.000 zl., kareivinėms ir kitiems namams statyti — 149.500.000 zl. (? aut.).

Lenkija yra pasiruošusi į karą, butent, į karo biudžetą išlaidas įeina 147.800.000 zl. mobilizacijai įvykinti. Praeitais metais tokių išlaidų karo biudžete nebuvo; tai aiškiai rodo, jog Lenkija ruošiasi į karą.

Lenkija šiais metais taip sutvarkė karo pabuklių gamybą, kad jei karo metu ji būtų priešų apsupta, galėtų viską viduj gaminti.

Tai rodo šis šautuvų gamini-mo skaičius: praeitais metais pačioj Lenkijoje pagamino tik 14.000 šautuvų, o šiais metais per pusmetį jau apie 150.000 šautuvų. Praeitais metais turėjo tik du aviacijos reikalams fabriku, o dabar jau 6.

Nuodingoms dujoms gaminti vokiečių Aukšt. Silezijoje, Mari-monciuj turi didelį fabriku, kur dirba apie keletą tūkstančių darbininkų. Ten pat gamina nuo dujų kaukes, kurių, gen. Sikorskio žodžiais, esą tiek jų daug, kad gali šį gamybą buti laikinai sustabdyta.

Be to, per kiekvienus tris mėnesius lenkai veža iš Prancuzijos specialiu naujų dujų, kurių gamina pavyzdžioms.

Praeitais metais pirkto kariuo-

menės reikalams 3.106 arkių, o šiais metais per pusmetį 3.351.

Toks lenkų umus ginklavimas atkreipė ne vien Rusijos, Vokietijos dėmesį, bet ir prancuzų spauda atsiliepė, nurodydama, kad Lenkija kai kuriose karo srityse energingiau gin-cluojasi, kaip Prancuzija. Kad prancuzus nuramintų, lenkams daug teko aiškintis Zenevoj dėl didelio karo biudžetą ir del kariuomenės sudėties padidinimo.

Kad sudėtis didinama, matytis ir iš to, kad mažina nerikiuotes, o didina rikiuotes dalis. Pav. Lenkijos karo taryba nutarė atimti karininkams pasiuntinius. Jų bus apie 15.000, kuriuos įleis į rikiuotės eiles.

NAUJI LEIDINIAI.

"Amerika ir Amerikos Lietu-viai", Kazys Gineitis, 325 p., \$2. "Varpo" B-vės spauda. Knygoje aprašoma Amerika ir Amerikos lietuvių gyvenimas gana plačiai ir nuosekliai. Tilpsta daug Amerikos lietuvių veikų paveikslų, kaip tai redaktorijų ir kitų. Taipgi yra tilpės A.L.T.S. 10 Seim-o paveikslas, Aušrelės chor'o paveikslas, So. Bostono vyrų paveikslas ir k. Yra tilpė ir kai kunų čia augusių lietuvių paveikslai, kurių tarpe randasi ir p-lių Emilės Simkoniuotės, Teofilės Kieluotės, Emilės Tataroniuotės (visos trys iš Lawrence, Mass.), Sofijos Kazlauskutės, Onos Daumietės (jodvi iš So. Bostono) paveikslai.

Knygos autorius, Kazys Gineitis, karo metais gyveno Amerikoje, lankė Amerikos mokyklas, paskui redagavo Chicagojeėjusį dienrašį "Lietuva". Dabar gi jis dirba prie Lietuvos atstovybės Londone. Taigi, knyga parašyta žymaus žmogaus.

Patartina lietuviams ją įsigyti.

"KULTUROS" B-VĖS LEIDINIAI.

"Kasamosios Anglys", vertė Vl. A. iš V. Lunkevičiaus. 63 p., kaina 1 litas.

"Bendrasis Teisės ir Valstybės Mokslas", versta iš Rusų kalbos, kaina 3 lt. 50 c., 119 p.

"Kaip augalai rinkti", V. Ruzgo, kaina 2 lt., 48 p.

ATIDARĖ DUONKEPYKLĄ. HAVERHILL. Čionai ponai Simkoniai atidarė duonkepyklą. Kepiama balta ir juoda duona. Lietuviai numato gražią ateitį. Ligšiol čia nebuvo lietuvių duonkepyklos. Duona pristatoma į Lawrence ir kitas artimas vietas.

KLANIEČIAI GAVO AKMENIU.

Anksti ketvergo rytą apie keturi šimtai klaniečių laikė savo mitingą. Jų kalbėtojas smerkė Bostono valdžią už užstojimą svetimšalių ir tt. Jie laikė savo susirinkimą Batchelderio darže. Anti-klaniečiai užpuolė juos akmenais ir išvairė.

APVOGE.

Vagiliai So. Bostone iš Maurice Green, 551 E. Broadway drapanų krautuvės išvogė apie 700 dolerių vertės drapanų. Tas atsitiko serodos naktį, kuomet policija buvo užsiėmusi munšainierių ieškojimu.

JUODGALVIAI. Melagėnų par.

Juodgalviuose jau keiminti metai gyvuoją lietuviš mokykla. Sodžius didelis, tr gali visuomet turėti mokyklą. Siemet vaikų mokykloje buvo mažoka. Kas čia daugiau kaltas tėvai ar mokytojas, nenagrinęsiu, tik geriau būtų, kad vieni kitiems padėtų.

TELSIAI. Neatsargumas.

Liepos m. 12 d. einant iš futbolu rungtynių vienas žydas (Aizikas) su dviračiu užvažiojo ant vaiko, kuriam sukruvino kojas, rankas ir veidą. Gerai, kad dar kas blogesnio neatsitiko.

RIETAVAS (Telšių apskr.)

Kasamos bulvės. Rietavo neturtingesnieji ukininkai jau pradėjo kasti bulves valgymui. Nors bulvės dar ir skystos, bet valgyti jau esą galima ir net geriau negu senasis. Kiti ukininkai mano vetži net turgun, nes bulvės esančios brangios, — ir už vieną centnerį moka 12 litų o už šviežesnius mokėsia ir daugiau.

Didelis Piknikas!

RENGIA A.L.T. SANDAROS 81 KP.
Nedėlioje, Rugpjūčio 16, 1925

Ant Vervečkos Farmos

14 TELIS RD., MAYNARD, MASS.
Šiame piknike dalyvauja daugelis jaunimo iš Bostono, Worcesterio ir Lowellio, taipgi didelė ir gera orchestra Lowellio Sandariečių. Dainuos dainininkai ir Gabijiečiai iš Bostono. Visi lietuviai iš Hudsono Maynardo ir apielinkės dalyvaukite ir praleiskite smagiai laiką šiame piknike.

FORNICIŲ ŠTORAS.
Geriausi forniciai ir geriausias patarnavimas už prieinamiausias kainas.
MISS E. PEARSON
511-517 Main Str. Ansonia, Conn.

NADAS RASTENIS
ADVOKATAS,
700 West Lombard Street
BALTIMORE, MD.
Telefonai:
Ofiso: Calvert 5896
Buto: Gilmor 0361

Treskunoff Studija.
PADARAU GERIAUSIUS PAVEIKSLUS
Fotografuoju Veselijų, Piknikų, kas kokius tik nori už prieinamą kainą
TRESKUNOFF STUDIO,
130 Main St., Ansonia, Conn.

Dr. COHAN
DENTISTAS
Ex-Ray Specialistas.
antros durys nuo City Hall.
ANSONIA, CONN.

Bell Phone: Oregon 0863-J.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Y I - I - E - T - U - V - I - S
DAKTARAS (gydo ligas) IR CHIRURGAS (daro operacijas).
OFISA VALANDAS:
Nuo 9 iki 11 A. M.
Nuo 2 iki 4 P. M.
Nuo 7 iki 8 P. M.
Nedėliomis Nuo 10 iki 3 P. M.

Geras abelnam naudojimui linimentas
Pain-Expelleris
Kuomet reumatizmas ar neuralgija vargina jus, išrinkite skaudamas vietas šiuo atsakančiu linimentu ir tuoj pasijusite palengvinimą.
35c ir 70c bonka vaistinėse. Tėmykite, kad butų Inkaro vaizbaženklis.
P. AD. RICHTER & CO.
Berry & South 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

Lietuviška Aptieka
Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.
Mei laikome užtikrintas gyduofes nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėmimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo dėl vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suodėysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

D. CABITT.
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Lietuvos žemlapiai ir albumai.
LIETUVOS ŽEMLAPIAI gražūs ir aiškiai parodanti visus Lietuvos miestus ir kelius. Kaina tik \$1.00
KAUNO MIESTO ALBUMAI labai gražūs ir įdomūs, vėliausios laidos, kaina tik \$1.00
LIETUVOS INTELEGENTŲ VEIKEJŲ ALBUMAS, Kaina \$5.00
DAUGYBĖ VISOKIŲ KNYGŲ IŠ LIETUVOS, REIKALAUKITE MUSŲ KNYGŲ KATALOGO.
SANDARA
327 E STREET, BOSTON 27, MASS.

Istorinės dienos Lietuvos Respublikos Seime.

(Pabaiga)

Žodį gauna atst. BIELINIS (sd.), kuris savo kalboje tarp kitko yra pažymėjęs, "kad būtų gėda Lietuvos visuomenei, jei ji nenušluos 300 kunigų diktatūros Lietuvoje, jeigu ji nenušluos tos 300 kunigų diktatūros, kuri visose klebonijose, visuose Lietuvos užkampiuose reiškiasi. Gėda būtų Lietuvos visuomenei, jei ji nenušluotų to šlamsto, kurį krikščionys demokratams ir klebonijai įvedė" (opozicija ploja, blokas triukšma kelia).

Esant triukšmui, skelbiama Seimo posėdžio pertrauka. Po trumpos pertraukos Seimo Pirmininkas BISTRAS (kd) paklausė, atst. Bielinį, ar jis žodžius "gėda būtų Lietuvos visuomenei, jei toji visuomenė nenušluotų to šlamsto, kurį krikščionys demokratams ir klebonijai įvedė" taiko krikščionims demokratams Seime, ar ne?

Atst. BIELINIS (sd) atsakė, kad šiuos žodžius taikoma visiems krikščionims demokratams, kaip partijai, kuri visą laiką nuo pačios pradžios Lietuvos išsikurimo stengėsi apribuoti Lietuvos visuomenės teises ir tą darbą atlika nepasiremdama tomis inteligentiškosios jautriomis kuriomomis pajėgomis, kurios iškovojo spaudos laisvę, Lietuvos nepriklausomybę, bet krikščionys demokratams išsaugoję pačią gyvenimo padugnę, arba šlamstą, todėl jis pasakytų žodžių neatsimams. Seimo pirm. Bistras liko nepatenkintas pasiaiškinimu ir pasiūlė atst. Bielinį pašalinti vienam posėdžiui.

Del pasiulymo reikalauja kelis kartus žodžio atst. TOLIUSIS (vl), bet jam neduoda. Kyla protestas iš opozicijos vietų. Krikščionių blokas to neboja ir pakėlė savo rankas atst. Bielinį nubalsuoja pašalinti vienam posėdžiui. Atst. Bielinis posėdžio salės neapleidžia. Tada pirm. Bistras (kd) skelbia pertrauką ir pertraukos laiką pakviečia policijos kadra. Policijos grandinė apsiginklavusi šautuvais, tuoj automobiliu atvyksta. Netrukus atvyko ir Kauno miesto viršininkas Morkus. Policija įžengė į trečiojo aukšto koridorių kur pats Vidaus Reikalų Ministeris p. Endziulaitis davė jai įsakymą užimti sargybą prie visų Seimo posėdžio salės durų.

Seime upas nepaprastai pakilęs, visi atstovai stovi, tik atst. Bielinis sėdi.

Po kiek laiko į salę įeina pirm. Bistras, 9 sušautuvais rankose policininkai su viršūninku Labučiu priešakyje ir čia, akvavazdoje Ministerio pirmininko Petruolio ir ministrų, ginkluoti policininkai eina prie atst. Bielinio, nori paimti už rankų ir vesti. Valstiečiai liaudininkai ir socialdemokratams ir kita opozicija griežtai protestuoja ir šaukia: Gėda. Gėda.

Opozicijos atstovai neleidžia atstovą Bielinį išvesti, policininkai juos stumdo ir vienas policininkų skubiai parengia šautuvą šauti. Galų gale policiantai sugriebė atst. Bielinį žiurkiai velka.

Seimo Pirmininkas Bistras, matydamas, kad p. Bielinį policininkai velka jėga, nori subdlyti, bet šie Bistrą nustumia ir Bielinį traukia lauk. Pagaliau p. Bielinis pats eina pasakui jį seka pirm. Bistras, policijos viršininkais ir šautuvais nešini policininkų būrys. Opozicija vis smarkiau protestuoja.

Išvedus atst. Bielinį ginkluota policija pastatoma sargybon prie Seimo posėdžių salės visomis durimis ir apačioje, prie Seimo rūmų.

Po pertraukos pirm. Bistras bando atidaryti Seimo posėdį, bet opozicija neina į savo vietas, griežtai protestuoja ir reikalauja, kad būtų sargyba nuo Seimo durų nimita. Pirm. Bistras skelbia pertrauką 1 val. Pertraukos laiką policija apleidžia Seimo rūmus.

seimą, kur posėdžiauja tautos atstovai, ginkluotą policiją. Salė nepaprastai triukšmas. Pirmin. Bistras tuo pasinaudojęs skelbia užsirašiusių kalbėti del spaudos įstatymo pakeisti atstovų pavardes, bet jie del triukšmo negirdi, ir todėl jiems daugiau žodžio neduodama, bet suteikiamas žodis referentui kun. Vilimui. Po šio k. d. blokas nubalsuoja, kad spaudos įstatymo pakeitimas yra svarstytinas. Tuoj jis svarstomas ir antruoju skaitymu. Valstiečių liaudininkų atst. Sugintas ir Kvieska ilgose kalbose įrodė šio įstatymo nereikalingumą, jo žalingumą mūsų valstybės gerovei ir pabrėžia, kad k. d. griau-na konstitucija ir smurto keliu nori užčiupti burną Lietuvos liaudžiai ir visuomenei.

Tuo posėdis baigiamas ir kitas posėdis skiriamas tą pačią dieną 7 val. vakare.

Birželio mėn. 20 d. Vakarų posėdis.

Atst. TOLIUSIS (vl) pareiškė, valst. liaudininkų frakcijos vardu, protestą prieš publikos neleidimo į salę, nes posėdžiai yra vieši.

Del Spaudos įstatymo pakeitimo pirmuoju kalba atst. Galinis (sd), kuris įrodė įstatymo žalingumą darbininkų klasei. Po šio krikščionys vėl pasiūlė ir prie antrojo skaitymo kalbėjimo laiką sumažinti ligi 5 minučių. Opozicija griežtai protestuoja, betgi k. d. bloko balsais kalbėjimo laikas sutrumpintas ligi 5 min.

Žodį gana atst. Lapinskas (vl) žinomas lietuvių spaudos platintojas caro laikais, už ką rusų caro žandarų tapo kalėjimam įmestas.

Jis apibūdino spaudos reikšmę mūsų gyvenime, nurodė, kad krikščionys demokratams, ukininkų sąjunga ir darbo federantai, budami tikri Romos jezuitai, eina rusų caro pėdomis ir nori spaudos laisvę suvaržyti. Jis supranta—kodėl jie taip daro, nes, mat, Lietuvos visuomenė ir laudis įvertino jų juodus darbus, o tu žalingų mūsų valstybei darbų k. d. blokas kasdieną pagimdo, todėl jie ir bijo, kad teisybė rašanti spauda ir tujų visokių darbų aikštė neiškeltų. Jaučia k. d. blokas, kad jiems artinas baisios dienos — Seimo rinkimai ir todėl nori visokiais būdais suvaržyti ir spauda, ir susirinkimus ir šiaip pagrindines piliečių laisves, kad kaip nors smurto keliu užsilaikyti prie valdžios. Bet tas jiems nepasiseks nes visuomenė jų darbus įvertino ir čia nebegelbės jokios policinės priemonės.

Po 5 min. atst. Lapinskiui pirm. Bistras nebeduoda kalbėti, bet atst. Lapinskas opozicijos prašomas, tęsia toliau savo kalbą. Pirm. Bistras siūlo atst. Lapinską pašalinti vienam posėdžiui, ką krikščionių blokas savo rankomis ir atlieka. Betgi atst. Lapinskas tęsia toliau savo kalbą, laikydamas šventą atstovo pareigą, kovoti prieš spaudos laisvės varžymą.

P. Bistras siūlo jį pašalinti 3 posėdžiams. Klebonai ir "zakristijonai" nubalsuoja 3 posėdžiams atst. Lapinską pašalinti. Atst. Lapinskas pasisako, kad jis esąs liaudies atsiųstas ginti piliečių laisves ir konstituciją, protestuoja prieš užčiupimą jam burnos ir tęsia toliau savo kalbą. Opozicija jam ploja ir pritaria. Krikščionių blokas neriasi iš kailio, o pirm. Bistras siūlo atst. Lapinską pašalinti 10 posėdžių. Ir šis pasiūlymas k. d. bloko balsais priimamas. Opozicija griežtai protestuoja.

Ats. Lapinskas tęsia savo kalbą. Pirm. Bistras skambina visais varpais, pagaliau skelbia pertrauką ir vėl kviečia į Seimo policijos kadra. Atst. Lapinskas apleidžia tribūną ir atsisėda savo (vals. liaud.) frakcijos kedėje. Po pusvalandžio atvyksta policija. Policijantų ginkluota grandinė išsirikiuoja koridorių ties Seimo posėdžių sale. Į salę įeina pirm. Bistras ir policijos viršininkas, kuris klausia atst. Lapinsko, ar jis išėsiąs iš posėdžių salės. Atst. Lapinskas (v. l.) atsiskak išei.

ti. Tuomet pirm. Bistras (k. d.) įsako policijos viršininkui pakviesti daugiau ginkluotų policijantų. Atvyksta policiantai ir šautuvais nešini tautos atstovą Lapinską (vl.) ima už rankų vesti, tuomet atst. Lapinskas pareiškia, kad jis ir pats išėsiąs. Salėj didžiausias triukšmas ir protesto balsai.

Tokiu budu istorija kartojasi. Rusų laikais atst. Lapinskas daug kentėjo už Lietuvos spaudos platinimą, net teko kalėjime sėdėti, ir, rodos, senatvėje galėtų pasidžiaugti nepriklausomos Lietuvos laisva spauda, bet deja. Klerikalų valdoma Lietuva vėl persekioja atst. Lapinską už spaudos laisvės gynimą ir net policijos jėga išvaro iš posėdžio, kuriame jis privalo, kaip tautos atstovas ginti konstituciją, kuri laidavo spaudai laisvę, bet kuriai k. d. blokas mauna apynąsri.

Po pertraukos atst. ŠLEŽEVIČIUS (v.l.) Atst. PLEČKAITIS (sd), ir kiti opozicijos atstovai ima žodį del Seimo prezidiumo apsilenkimo su statutu ir pareiškia, kad Seimo Pirmininkas pažemino Seimą įvedamas ginkluotą policiją į Seimo posėdžių salę ir tam neturėdamas jokios teisės. Seimo statusas aiškiai pasako, kad Seimo posėdžių tvarką pirmininkas palaiko per Seimo anstolius, o pirmininkui statusas leidžia naudotis policijos jėga tik esant reikalui apsaugoti Seimo rūmus.

Taigi, akvavazdoje tokio smurto ir skandalingai sulaužytos tautos atstovo neliečiamybės minėti atstovai savo frakcijų vardu pareiškia griežtus protestus.

Atst. TOLIUSIS (vl), paėmęs žodį del tvarkos, siūlo Seimui atidėti klausimo svarstymą kitam posėdžiui. Jis pažymi, kad šios dienos posėdžiai eina išimtinai nepaprastomis apyptomis, nes Seimo rūmuose randasi ginkluota policijos pajėga, visi atstovai sujudinti ir suerzinti policijos įvedimu posėdžių salėn ir atstovų pašalinimu. Įstatymai turi būti svarstomi ramiai, šalta, nevaržomi. Kadangi tu sąlygų nėra ir kadangi jokio butino reikalo priimti svarstomąjį įstatymą per vieną posėdį taipogi nėra, tai jis ir siūlo posėdį apginti.— Šis siūlymas k. d. bloko atmetas.

Po šio gauna žodį Valst. liaud. atst. dr. Grinius, kurs savo kalboje nušviečia cenzūros atsiradimo istoriją, kurios nežinojo Seimo dešin, bet jeigu ji žinotų, tai tokių absurdiškų įstatymų neleistų. Paaiškėjo, kad pirmą cenzūrą įvedė XV amžių Popiežius Sikstas, kuris pavėdė kunigams cenzuruoti spausdinius, kad visose kultūrinėse valstybėse jau senai yra atgyvenusios spaudos persekiojimo priemonės, kad spauda valstybės gyvenime lošia begalo svarbią rolę, nes kelia žmonių susipratimą, auklėja visuomenę, kelia viešumon juodus netikusius darbus, prižiūri ir kontroliuoja valdininkų ir valdžios veikimą ir t.t. Be to, dr. Griniui nebeteko rimtai pradėtos kalbos baigti, nes pirm. Bistras atėmė jam žodį. Dr. Grinius bandė įtikinti k. d. bloką, kad jam duotų kalbėti pastarieji atmetė net pirm. Bistras pasiūlymą pratesti jam kalbėjimo laiką.

Tada dr. Grinius (vl) tvirtai pareiškė, aš esu valstybės žmogus, ginu Lietuvos Respublikos Konstituciją, o kadangi spaudos įstatymas prieštarauja konstitucijai, ir ją griauina, tai aš turiu apginti Lietuvos Respublikos Seimo garbę ir todėl nepasiduosi k. d. bloko rankų smurtui ir ginsiu spaudos laisvę.

Čia visi opozicijos atstovai sustojo ir ėmė kelti triukšmingas ovacijas daktarui Griniui, šaukdami: Valio Varpininkas, valio senas spaudos gynėjas, valio buves Ministerių pirmininkas, valio d-ras Grinius.

O krikščionys tuo laiku pasitarę pasiūlė atst. Grinių pašalinti vienam posėdžiui.

Čia opozicijos atstovai ėmė kelti begalinį protestą, kedėmis daužyti, rankomis ploti, kojomis trypti. Kyla nepaprastai triukšmas, viena po kitos lekia i skeveldras opozicijos atstovų daužomos ir grindis kedės, girdisi šauksmai: "urachininkai", "smurtininkai", "begėdžiai", "Lietuvos laisvės duobkasiai",

"Caro įnamiai", "Romos agentai", "dvarų centrų megejai", "biznieriiai", "veidmainiai", "chuliganai" ir t.t.

Ir kada pirm. Bistras pastatė balsuoti d-rą Grinių pašalinti vienam posėdžiui, — opozicijos atstovai sustojo ir ėmė giedoti Himną "Lietuva Tėvynė mūsų". Krikščionys atstovai nenoromis kilstelėjo. O ukininkų sąjungos atstovas Draugelis sėdėjo ir tik pakartotinai pareikalavus iš opozicijos pusės pagarbti Tautos Himną — jis nenoromis ir pludamas atsistojo.

Bet "krikščionys" nubalsavo d-rą Grinių pašalinti vienam posėdžiui ir tuoj netrukus tapo pakviestas policijos viršininkas kurio d-ras Grinius paklausė, kas jis esąs, kas jį siuntęs į Seimo salę ir ar žinąs Lietuvos konstituciją ir privalaž ją ginti? Policijos viršininkas, atiduodamas d-rui Griniui pagarbą, pasiskak esąs policijos burio viršininkas, o j kitus klausimus nesuspėjo atsakyti, nes pirmininkas Bristas įsimašė ir pasakė, kad jis kvietęs jį d-rui Griniui išvesti iš Seimo salės.

Čia opozicijos atstovai sudarę gyvą grandinę apsupo d-rą Grinių ir nuo Seimo tribunos nusivedė j opozicijos eiles. Daugumos atstovų akyse spindėjo ašaros, matant tą žiaurumą, kuriuo klebonai ir zakristijonai kankina seną, pražiūstą tautos veikėją, seną lietuviškų raštų gamintoją, varpininką dr. Grinių. Bet krikščionims tas visa niekis ir jie pasikvietė dar šėšius ginkluotus policininkus, kurie pradėjo stumdyti tautos atstovus, ir kibo prie dr. Grinių, kad jį pagavus ir iš Seimo salės išvedus. Čia opozicijos atstovai vėl ima giedoti Lietuvos Himną. Policiantai stapteli, bet Himno akordams pasibaigus nustumia prikladais atstovus ir suima drą Grinių vesti. Jis eina. Kartu su juo išėina protestuodami visi Seimo opozicijos atstovai ir Seimo koridorių d-rui — sušunka: "Tegyvuoja Konstitucija, tegyvuoja nepriklausoma demokratinė Lietuvos Respublika, tegyvuoja spaudos, žodžio ir susirinkimų laisvė". Visi triukšmingai šaukia valio.

Visų atstovų apsuptas d-ras Grinius nusileidžia į antrą aukštą. Čia vėl kyla ovacijos d-rui Griniui, atst. Bielinui, atst. Lapinskiui, atst. Purėnieniui. (Atst. Purėnienė (sd) už jos, kaip moters, garbės įžeidimą skėlė federatų vadui Jočiui stambų antausį. Tuomet Jočys puolė kumštėmis ant atst. Purėnienės, bet buvo kitų atstovų sulaukytas).

Tuo tarpu Seimo salėj vidurnaktį pasilikę nakties darbo megejai — krikščionys demokratams, ukininkų sąjunga ir darbo federantai skubiai priima Konstituciją griauančius įstatymus, kaip spaudos įstatymo pakeitimą, kuriuo draudžiama susirinkti atvirame ore, baudžiamojo statuto pakeitimą, kuriuo įvedama mirties bausmė, kaip normalė bausmė ir t.t.

Valstiečių Liaudininkų Sąjungos Frakcija Seime

SANDARIEČIAI, SKAITYRITE IR PLATINKITE SAVO ORGANĄ "SANDARĄ."

KODEL VEIKIA

Skustuvo traukimas? Yra prastas peiliukas. Tiktai aukštos rūšies skustuvo peiliukas teikia malonų skutimą. Valet Auto Strop Skustuvas tai yra vienatinis skustuvas, kuris duos gerą smagų apskutimą ir nedreskia veido laike skutimosi.

Kaina nuo \$1.00 iki \$25.00

Valet Auto Strop Razor

Susigelanda pats save.

Advertisement for 'Dėkingos Motinos Liudymas' (Thanking Mother's Testimony) by F. AD. RICHTER & CO. Includes a photo of a baby and text about a child's health and the company's address in Brooklyn, N. Y.

Advertisement for 'Ruffles' baby powder, featuring an illustration of a baby and text describing its benefits for infants.

Advertisement for 'ZMONIJOS ISTORIJA' (History of Nations) by F. AD. RICHTER & CO., including information about prenumerator lists and the publisher's address in Cleveland, O.

Advertisement for 'VIENYBĖ' (Unity) by LIAUDIES UNIVERSITETAS, detailing subscription rates and the publisher's address in Brooklyn, N. Y.

Advertisement for 'SUSIVIENIJIMAS' (Union) by LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA, listing membership fees and contact information in New York, N. Y.

Vietos žinios.

EKSKURSIJAI-IVYKŪS.

Garsioji So. Bostono Sandariečių ekskursija jau praėjo, įvyko liepos 9 d. Kaip visada, taip ir šį kart Sandariečių ekskursija buvo labai trukšminga ir skaitlinga. Žmonių dalyvavo arti tukstantio.

Dvi savaitės atgal bolsėvikai, pamėgdžiodami Sandariečius, irgi rengė ekskursiją tuo pačiu laivu. Veikiausiai su tikslu, kad pakenktų Sandariečiams, kaip kad jie bandė liepos ketvirtą. Bet jiems pasitaikė lietus ir publika jie sutraukė į laivą tik tarp dviejų ir trijų simtų. Kadangi laivo nusamdymas brangiai atseina, tai bolsėvikai su ekskursija turbūt pasidarė sau nemažai nuostolių.

Tuom tarpu Sandariečiai rengdami savo ekskursiją dviem savaitėm vėliau, sutraukė tukstantinę publiką ir todėl Sandariečių ekskursija galima vadinti pasekminga. Į Sandariečių ekskursiją suplaukė tukstantinė minia, nežiurint ir to, kad bolsėvikai vaikščiojo po gryčias ir atkalbinėjo žmones nuo važiavimo. Taipgi nežiurint ir to, kad bolsėvikai ir vyčiai buvo paleidę kalbas, buk laiva nebeišeisias, buk vėdžia uždraudus tam laivui toliau vaikščioti iš Bostono.

Kas dėl pasilinksminimo ekskursijoje, tai ir kalbėti nereikia. Seni ir jauni grįžo didžiausiu linksmumu ir pasitenkinimu. Kaip jauni taip ir seni praleidė dieną didžiausiu pasilinksminimu: Jauni šokdami prie geros orchesteros, o seni gerėdamiesi oru ant marių ir tt. Ekskursijoje dalyvavo iš visos apelinės miesto lietuvių. Jaunimo dalyvavo labai skaitlingai. Sala, ant kurios ekskursantai buvo išlipę, yra labai graži ir didelė; visiems patiko.

Ekskursijai daug pasidaravo ALTS. 9 k. p. Cambridge, kurios raštininkas Vismonas vienas pardavė už 70 dol. tikietų. Versekas taipgi nemažai pardavė. Iš So. Bostono daugiausia pasidaravo Juodgudys. Palaima, Naudžiunas ir Palubeckienė. Buves.

IR VĖL GAVO PATENTĄ.

Jonas L. Kasmauskas ir vėl gavo patentą liepos 21 d., 1925 m. Jė naujo patento numeris yra 1,546,491. Gavo patentą ant savo naujo išradimo daktarams instrumento, tam tikro šmirkslio įleidimui po oda anestetikui dėl lokalo kuno apmarinimo. Instrumentas yra daug tobulesnis, negu lig šiol vartojami. Juo daugiausiai naudojami dentistai.

Tai nepirmutinis ir gal nepaskutinis šis lietuvių išradimas. Yra manoma, kad jis duos Kasmausko, Mockaus ir k. dirbtuvių gerų pasekmių, taipgi ir daktarams daug pagelbės.

Kasmauskas suorganizavo iš lietuvių bendrovę po vardu Boston Instrument Mfg. Co., Inc. Bendrovė sutverta 1919 m. ir ligšiol sėkmingai išdirbinėja kelių rūšių šmirkslius dentistams. Bendrovė bei jos dirbtuvė veikia po p. Kasmausko direktvyva.

Už šį patentą Kasmauskui kelios kompanijos davė gerus pasiūlymus, bet išradėjas yra pasiryžęs pats išdirbinėti instrumentus. Kaip girdėti, tai veikia pradės aukščiau mnėta įstaiga juos išdirbinėti drauge prie jau diramo.

Kasmauskas yra gimęs Lietuvoje, Amerikoje išgyvenęs 20 metų ir visą tą laiką dirbo prie daktariškų įrankių išdirbystėse.

SVEČIAS IŠ CLEVELANDO.

Apsilankė svečias iš Clevelando p. V. Auda, kuris atvyko praleisti vakacijas Bostone ir atvežė geras dienas nuo "Dirvos" štabo. Auda mano viešėti visą savaitę Bostone.

LIETUVI POLICISTA UZGAVO.

Lynne yra labai pagarsėjęs vienas lietuvis policistas, vardu Antanas Dyčus. Nepersena jį suėmė du plėšikus ir kitus policistus išgelbėjo nuo tų plėšikų; nes jie buvo jau nugalėję policistui. Jisai nešiojo plieninį brusiutą, per kurį, jis manė, negali kulka pereiti. Liepos 30 d. jis davė savo drau-

gams policistams pabandyti, bet kulka perlindo per plieninį brusiutą ir sužeidė lietuvi. Nesunkiai.

ATOSTOGAUJA.

P-lė Emilė Tataroniutė, iš Lawrence, Mass., atvyko į So. Bostoną, "Naujojo Respublikojo", pas p. Bratėnus, praleisti keletą dienų atostogų. Ji mėgsta gražųjį pamarį ir Thomas park kalnelį, kur Bratėnų palocius stovi. J. K

PROTESTO MITINGO SUSIRINKIMAS

Viešas ir bendras lietuvių susirinkimas reikale protesto prieš Lenkijos užrubežio ministro Skrzynskio pasakytą kalbą apie savo šalies demokratizaciją ir gerumą, kur jis pasakė, kad Lenkija teikia laisvės višoms tautų mažumoms. Susirinkime dalyvavo daug vietos lietuvių ir nutarta laikyti kitą susirinkimą sekančio ketvergo vakarą letuvių salėj ant Seventh Str. Visi lietuviai, kurie galite ir įdomaujate šiuom susirinkimu, prašome ateiti ka 8:00 val. vak. Koresp.

NEPAMIRSKITE MASINIO MITINGO.

Nedėlio, rugpiučio 16 d., kaip 3 val. po pietų, Franklin Union svetainėje, yra rengiamas didelis Lietuvių, Ukrainų ir Baltgudžių masinis mitingas išnešimui protesto prieš Lenkų ministrį Skrzynskį. Iš lietuvių tame masiniame mitinge dalyvauja Sandariečiai, socialistai ir katalikai. Lietuviai atsilankykite kuoskaitlingiausiai.

Taipgi prašome visus lietuvių buvusius Amerikos kariūmenė, idant su uniformomis dalyvautų šiame masiniame susirinkime po vadovyste leitenanto F. J. Bagočiaus. Visi ex-service men (kareiviai) prašomi užsiregistruoti bile kurioj vietos lietuvių laikraščio redakcijoj. Mitinge kalbės žymus merikonai ir lietuviai. Visi dalyvaukite šiame mitinge.

JONAS ARLAUSKAS MIRĖ.

Jonas Arlauskas, iš Lawrence, Mass., kadaise buvęs žymus veikėjas, mirė rugpiučio 7 d. dirbtuvėje prie kasdieninio savo darbo. Kitam numerį bus plačiau apie jį aprašyta.

SANDAROS PREZIDENTAS GRĮŽTA.

Šiomis dienomis gavome pranešimą, kad Dr. K. Drangelis, ALTS. prezidentas laivu Home-ric grįžta Amerikon, žada būti Bostone.

D. PILKA ISVAŽIAVO ATOSTOGŲ.

D. Pilka, Massachusetts universiteto medicinos studentas, šiomis dienomis išvažiavo į Conn. valstiją, pas sesrį atostogų. Prie progos mano aplankyti ir didįjį New York. Linkime studentui linskmų vakacijų.

SUGRĮŽO.

Steponaitis, buvęs "Keleivio" laidotaiptistas, sugrįžo į So. Bostoną. Jis buvo išvažiavęs atostogų į laukus ir miškus.

SULAUKĖ SVEČIŲ.

P-lė Marė Šalniutė, adv. Šalnos sesuo, susilaukė svečių iš Scranton, Pa. Atvyko pas ją jos mylima draugė praleisti atostogas.

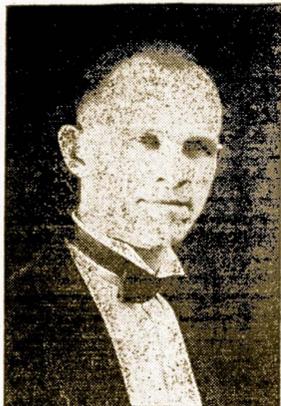
SUGRĮŽO IŠ VAKACIJŲ.

Šiomis dienomis sugrįžo iš vakacijų iš Penn. valstijos p. Janulevičius, kur jis lankėsi pas savo gimines ir pažįstamus. Taipgi p. Janulevičius, bevišėdamas Wilkes Barre, Pa. buvo įgaliotas atstovauti ir jo atstovybės pasekmė yra: šešios naujos prenumeratos gauta "Sandarai".

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.
FRANAS J. KALINAUSKAS
414 Broadway, S. Boston, Mass
Ofiso Tel. S. B. 441
Res. West Newton 2284

DIDELIS ISVAŽIAVIMAS

J. BULSKIS.

p-lės SESUTĖS ČERNAUSKIUTĖS

p-lė E. TATARONIUTĖ

Subatoj ir Nedėlioj, Rugpiučio-Aug. 22 ir 23 dd. 1925
D. L. K. Vytauto Parke, Lowell, Mass.

SIAME ISVAŽIAVIME DALYVAUJA VISOS MASS. VALSTIJOS LIETUVIŲ GERIAUSI DAINININKAI IR DAINININKĖS. SUBATOJE BUS ŠOKIAL GRAJIS DIDELE IR GARSI ORCHESTRA IŠ BOSTONO NAUJAUSIUS ŠOKIUS. NEDSLIOJE PROGRAMAS SU KONCERTU, KURIAME DALYVAUJA ŠIE DAINININKAI: p. JONAS BULSKIS iš Bostono, p-lės R. ir O. ČERNAUSKIUTĖS, iš Lawrence, p-lės KASĖTAITĖS iš Lowell, Mass. GABJIEČIŲ vyrų Aktetas ir kvartetai. Montello dainininkai ir dainininkės taipgi dalyvaus. Tėnykite tolimesniu skelbimus, kuriuose bus plačiau pranešta apie šį milžinišką programą ir abeina visą Pikniko žaislus, etc. Lietuviai dalyvaus iš visų Mass. valstijos koonijų, nepamirskite RUGPIUČIO-AUGUST 22 ir 23 dienas, rengitės visi d lyvauti.

Real Estate

DORCHESTERY 3 šeimynų 15 kambarių namas su visais įtaisymais atdaras plumingas, kietos medžio grindys, furnice šiluma, prieky ir užpakaly piagai, yra vieta del garadžių ir daug žemės aplink namą. Del greito pardavimo prekė tik \$12,500 su mažu įnešimu.

SANDARA REAL ESTATE
V. P. Yankus, vedėjas,
227 E Street, So. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 2408.

CITY POINTE

Ant Broadway, 11 kambarių namas su visais improvementais, šiluma ir elektrika, vieta del garadžių ir galima padaryti krautuvę jame, prekė \$8,500.

A. IVAS,

361 W. Broadway, So. Boston, Mass.

(3)

GERAS PIRKINIS

Naujas vienos šeimynos 5 kambarių namas su kieto medžio grindimis šiltas vanduo, šiluma, elektrikos šviesomis, atdaru plumingu, maudy-nėmis, apdengtais piagais, 5000 pėdų žemės. Namas prie didžiojo Providence kelio ant Bridge Str. Savininkas parduoda ir apleidžia valstiją.

Mr. H. F. MATHIS,
71 Bridge St., Dedham, Mass.
(3)

DORCHESTER \$900 CASH

Parsiduoda 2 šeimynų namas su visais įtaisymais, kaina \$6,900. Taipgi parduodu savo namą; rakandus, confectionary štorą visą biznį arti namo. Šauk: Dorchester 5691, arb-kreipkis asmeniškai 1782 Dorchester Avenue.

Naujoj Vietoj.

Geriausias So. Bostono Kostumeriškas KRIAUCIUS, Sandarietis, persikėlė į naują vietą. Gerbiamieji, norinti užsisakyti ant ordelio drabužius, kreipkitės pas mus, o mes padarysime tamistoms pagal naujausios mados. Taipgi senus drabužius taisom, valom ir prosinam kaip vyrų, taip ir moterų. Musų antrašas tokis:

A. SIMOKAITIS,
344 Broadway, So. Boston, Mass.

Chas Urbonas

So. Bostone visiems gerai žinomas kaip seniaus gyvenęs ir biznį laikęs per daugelį metų. Per pereitus 5 metus buvo Cambridge. Ten taipgi laikė biznį, dabar sugrįžo atgal į So. Bostoną ir atidarė DIDELE DRAPANŲ KRAUTUVĘ po numeriu 661 Broadway, kur galima gauti visokių ir visiem reikalingų aprėdaly, kaip tai: vyram viršutinių ir apatinių marškinių, panėčių, kalnierių, kakla-raikščių, kepurėjų ir tt. Taipgi ir moterim, vaikam, prie to dar visokių audeklų ir gautvų. Kas t' reikalinga prie stubos. Galima gauti gerą tavorą ir pigiai.

Chas Urbonas

661 BROADWAY, arti K Street SOUTH BOSTON, MASS.

Tel. So. Boston 4000.

DR J. C. LANDŽIUS-SEYMOUR

LIETUVIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS.

Gydo aštrias ir kroniškas užsienėjusias ligas, vyrų, moterų ir vaikų, pagal vėliausius metodus, kaip tai: ultra-violetiniais spinduliais, kwartz žiburiu, Thermo Therape ir kitais elektros medikalish-kais budais. Egzaminuoja kraują, šlapumą ir spiaudalus, savo laboratorijoj. Nutraukiu X-RAY paveikslus. Taipgi suteikiu patarimus laisškai.

Ofiso valandos: nuo 9 ryte iki 9 vakare.

381 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

Visiškas Išpardavimas

Lai bus jums žinoma, kad šiuo tarpu jūs-nesurasite visame Bostone pigiau nusipirkti furnišių ir kitų namų reikmenų kaip kad galima pirkti pas mane.

Viskas pigiau negu, kad ištiesų man pačiam lėšavo. Viskas turi but išparduota dabar. Priežastis aiški — aš išeinu iš biznio. Nuolatinis pakėlimas randos už krautuvę, taip kad esu dabar priverstas mokėti 3 kartus tiek, kaip kad pirmiau mokėjau, mane priverčia biznį užbaigti. Patarčiau jums ištiesų pasinaudoti šiąja proga nusipirkti furničius pas mane pigiai. Laikas baigiasi, su pradžia Septemberio turi buti viskas parduota. Atsilankykite pažūrėti, o patis persitikrinsite.

M. OLIM,

388 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

P. J. Akunevičius

LIETUVIS GRABORIUS.

PERŠIKĖLĖ Į NAUJĄ VIETĄ.

Suteikia geriausį paskutinį patarnavimą, todėl verta pas jį kreiptis.

OFISO IR GYVENIMO ANTRASAS:

820 E. 6-th St., So. Boston, Mass. Tel. S. B. 0183-W.

Tel. S. B. 2805-R.

Lietuvis Optometristas

Išgaminuoju akis priskiriu akinius ir kreivas akis atitaisau, tinkamu laiku.

J. L. PAŠAKARNIS, O. D.
447 Broadway,
So. Boston, Mass.

Bronis Kontrim

CONSTABLE, REAL ESTATE, ir Visokių Apraudimų (Insurance) Agentas

361 W. BROADWAY
Tel. So. Boston 0605
120 MARINE ROAD
Tel. So. Boston 2483-W
SO. BOSTON, MASS.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.

Akių Specialistas
399A BROADWAY,
Tarpe E ir F gatv., So. Boston.

Namų tel. Univ. 1463-J.

A. O. ŠALNA (SHALLNA)

LIETUVIS ADVOKATAS.

Baigęs du Universitetu Cornell University su A. B., G. Washington Univ. su LL. B.

"Darbininko" Name (antros lubos)

366 W. Broadway, So. Boston.
Tel. So. Boston 3520

NAUJAS

Išpardavimas

Jeigu norit sutaupyti pinigų, atei į šį išpardavimą dabar. Žiurėk, kad užteim į tikrą vietą Broadway išpardavimo Krautuvę, 167 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.